

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อ
สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ:
กรณีศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของ
ภาครัฐและภาคเอกชน

จัดทำโดย นางรุ่งนภา พัฒนวิบูลย์
รหัส ๕๐๕๑

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕ ปี ๒๕๕๖
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อสินค้า
และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ: กรณีศึกษา
เปรียบเทียบการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน

จัดทำโดย นางรุ่งนภา พัฒนวิบูลย์
รหัส ๕๐๕๑

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕ ปี ๒๕๕๖
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ

(ดร. สมเกียรติ อริยปรัชญา)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ

(ศาสตราจารย์ ดร. สร้อยตระกูล อรรถมานะ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ

(ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

หนึ่งในความพยายามของภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคประชาสังคม เพื่อวางรากฐานให้กับการเติบโตอย่างยั่งยืนของประเทศในส่วนที่ตนเกี่ยวข้อง คือ การดำเนินการเพื่อให้สังคมไทยมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และในขณะที่ทั่วโลกมีการตื่นตัวถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยที่กิจกรรมการผลิตและการบริโภคของมนุษย์ได้ส่งเสริมให้ภาวะของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อาทิ การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ของโลกอย่างรวดเร็ว การทำกิจกรรมที่เพิ่มการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และไม่คุ้มค่า ไปจนถึงการทำให้เกิดมลพิษจากขบวนการผลิตและการบริโภค ซึ่งหากปล่อยให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นไปดังเช่นที่ผ่านมา ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่เสริมด้วยการเพิ่มพูนมลภาวะและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อสะท้อนกลับมาถึงตัวเราและสังคมแล้ว กลับทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเกิดความสูญเสียอย่างรุนแรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนทุกระดับ ทรัพย์สิน รวมถึงเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นว่าการเกิดพิบัติภัยทางธรรมชาติได้ทวีความรุนแรงไปทุกแห่งทั่วโลก ประเทศไทยเองก็ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงจากอุทกภัยร้ายแรง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก

กรอบแนวคิดเพื่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนเป็นแนวทางหนึ่งที่ภาครัฐ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกรมควบคุมมลพิษ ใช้เป็นแนวทางในการวางรากฐานให้ทุกคนและทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดูแล รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของการผลิตและการบริโภค เพื่อนำพาประเทศก้าวไปสู่สังคมแห่งการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน เพื่อการเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป โดยได้เริ่มดำเนินโครงการนำร่องเพื่อจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งสาเหตุของการริเริ่มดำเนินการในภาครัฐก่อนนั้น เนื่องจากภาครัฐเป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุดที่เชื่อว่าจะจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างอุปสงค์ ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดอุปทานในตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่สามารถสร้างแรงขับเคลื่อนให้ภาคการผลิตมีการปรับฐานการผลิต มุ่งไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืนต่อไป

ความคืบหน้าสำคัญของการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ คือการที่รัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินการ โดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ ได้ให้ความเห็นชอบต่อแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ และ แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ซึ่งเป็นร่างแผนส่งเสริมระยะที่ ๑ ที่ใช้เป็นกรอบแผนงานของภาครัฐในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากการดำเนินการ โดยนำร่องภายในหน่วยงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อน แล้วจึงขยายผลออกไปสู่หน่วยงานภาครัฐอื่นตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน พบว่า ขณะนี้

โครงการฯ มีความสำเร็จระดับหนึ่ง โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และอนุกรรมการเทคนิคจัดทำเกณฑ์ข้อกำหนดและวิธีทดสอบมาตรฐานของสินค้าและบริการประเภทต่างๆ ภายใต้คณะกรรมการควบคุมมลพิษ มีกิจกรรมเผยแพร่โครงการและทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าหน้าที่ในภาคส่วนของรัฐ ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย รวมถึงการจัดทำคู่มือและพัฒนาระบบการรับรองที่ได้มาตรฐาน อาทิ การกำหนดเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ ๑๔ สินค้า และ ๓ บริการ มีการจัดทำฐานข้อมูลและระบบรายงานผลออนไลน์ (<http://www.pcd.go.th>) รวมถึงมีการจัดทำ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ซึ่งเป็นร่างแผนส่งเสริมระยะที่ ๒ ที่อยู่ระหว่างการนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ จากการศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงสถานภาพจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส สามารถจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ได้ดังนี้

๑) หน่วยงานหลักในการดำเนินการเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ตามแผนส่งเสริมฯ ทั้ง ๒ ฉบับ อาทิ กระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น ควรนำเอานโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม การสร้างระบบภาษีสิ่งแวดล้อม การอุดหนุนเพื่อลดต้นทุนการผลิต การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวในภาครัฐ (Green Procurement) ที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategy) เพื่อการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ไปผลักดันไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยทำการกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นกฎหมายที่ทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่สังคมสีเขียวและสังคมแห่งการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

๒) ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่การดำเนินการในระดับประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การที่โครงการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง และการมีกลไกกำกับการดำเนินการในระดับนโยบาย ทั้งนี้ รัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่มีผลตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีปลัดกระทรวงของหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งน่าจะส่งผลให้มีกลไกในการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานของโครงการนี้มีความคล่องตัวและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

๓) การที่จะขับเคลื่อนให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐทั้งประเทศเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องเร่งทำการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นอุปสรรคสำหรับการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นอันดับแรก เนื่องจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐทั้งระบบ

๔) ควรมีการกำหนดนโยบายในประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความยั่งยืนของการบริหารจัดการเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนา

หน่วยงานกำกับดูแลและติดตามการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การกำหนดเป้าหมายในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน การจัดทำแผนระยะยาวเพื่อพัฒนาบุคลากร การจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ รวมถึงการสร้างพันธมิตรกับสื่อมวลชนและกับผู้ประกอบการร้านค้า ในการประชาสัมพันธ์และทำกิจกรรมส่งเสริมการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๕) การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในหลายประเทศในขณะนี้ มีการขยายขอบเขตไปเป็น “การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ยั่งยืน” (Sustainable public procurement: SPP) ซึ่งได้นำปัจจัยทางสังคมเข้ามาพิจารณาด้วย เช่น การค้าที่เป็นธรรม สิทธิมนุษยชน และเงื่อนไขทางแรงงาน เป็นต้น รัฐบาลไทยควรมีการกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการผนวกประเด็นดังกล่าวเข้ากับการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และนอกจากประเภทของสินค้าที่เป็นวัสดุเครื่องใช้สำนักงานและบริการต่างๆ แล้ว รัฐบาลมีนโยบายในการขยายขอบเขตประเภทของสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมไปถึงประเภทวัสดุสำหรับการก่อสร้าง การขนส่ง และการจัดสวน ที่ช่วยประหยัดพลังงาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

๖) ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างระบบติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณของภาครัฐ เพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยจัดให้มีการรายงานอยู่ในระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ GFMS (Government Fiscal Management Information System) ซึ่งจะทำให้การติดตามและประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและง่ายต่อการนำมาใช้เพื่อกำหนดนโยบายภาครัฐต่อไป

๗) ควรเร่งส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) การใช้เทคโนโลยีที่สะอาดเพื่อลดมลพิษในขบวนการผลิต การสร้างเครือข่ายนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมกลุ่มสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์และบริการ (Life Cycle Assessment: LCA) สำหรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานรองรับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของสินค้า

๘) เข้าร่วมดำเนินการตามกรอบโปรแกรม ๑๐ ปี เพื่อพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ให้การดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศก้าวไปพร้อมกับนานาประเทศ มีความเป็นมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ: กรณีศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความกรุณาจาก ดร. สมเกียรติ อริยะปรัชญา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้ง ศาสตราจารย์ ดร. สร้อยตระกูล อรรถมานะ และ ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนได้ชี้แนะและให้ข้อสังเกต เพื่อการปรับปรุงแก้ไขรายงานฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ พร้อมทั้งขอขอบคุณ ดร. วิจารย์ สิมาฉายา รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ได้สละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และชี้แนะความเป็นมาและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่สถาบันทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานและอำนวยความสะดวกตลอดหลักสูตร นอกจากนี้ ขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่ ที่เป็นกำลังใจและช่วยแบ่งเบาภาระงานในช่วงที่มารับการฝึกอบรมเป็นเวลากว่า ๑๐ สัปดาห์ ขอขอบคุณคุณสุจิตรา เกียรติสุทธารักษ์ ที่ช่วยสนับสนุนการรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถาม ขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยกรอกแบบสอบถาม ดังรายชื่อปรากฏในตารางท้ายภาคผนวก ข ของรายงานฉบับนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕ ทุกท่าน ที่ได้ช่วยเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาและจัดทำรายงานการศึกษานี้

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของประเทศไทยในการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งในส่วนของภาครัฐ และการขยายผลไปสู่ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมต่อไป

รุ่งนภา พัฒนวิบูลย์
สิงหาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	๗
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมา ความสำคัญและประเด็นปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๒
๑.๓ ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	๒
๑.๔ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	๔
๑.๕ นิยามและความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญ	๔
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๙
บทที่ ๓ ผลการศึกษา	๑๗
๓.๑ นโยบายของรัฐบาล กฎหมาย ระเบียบ มาตราการ และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ	๑๗
๓.๒ ผลการดำเนินงานตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔	๓๑
๓.๓ รูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน	๓๒
๓.๔ ปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ	๓๓
๓.๕ การวิเคราะห์สถานการณ์ความพร้อมจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส โดยใช้ SWOT Analysis ของการดำเนินงานภาครัฐ เปรียบเทียบกับภาคเอกชน	๓๗
บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๔๗
๔.๑ สรุปผลการศึกษา	๔๗
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๕๒
บรรณานุกรม	๕๗
ภาคผนวก แบบสอบถาม	๕๙
ประวัติผู้เขียน	๖๔

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑	จุดแข็งของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างภาครัฐและเอกชน	๓๘
ตารางที่ ๒	จุดอ่อนของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างภาครัฐและเอกชน	๔๐
ตารางที่ ๓	อุปสรรคของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างภาครัฐและเอกชน	๔๒
ตารางที่ ๔	โอกาสของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระหว่างภาครัฐและเอกชน	๔๔

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑ ตัวอย่างฉลากเขียวของประเทศต่างๆ	๕
ภาพที่ ๒ SWOT Analysis	๑๕
ภาพที่ ๓ โครงสร้างการทำงานของการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว	๓๖

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา ความสำคัญ และประเด็นปัญหา

ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้นทุนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยมีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โครงสร้างการผลิตสินค้าและบริการของประเทศได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานหลักอย่างสิ้นเปลือง ไม่คุ้มค่า ประกอบกับ กระแสการบริโภคแบบวัตถุนิยม ได้เพิ่มปริมาณของการบริโภคและมีการใช้ทรัพยากรเกินกว่าขีดความสามารถที่ระบบนิเวศจะสร้างขึ้นมาทดแทนกับความต้องการในการใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ ในขบวนการผลิตและการบริโภคยังมีการปล่อยของเสียที่เหลือจากการใช้ดังกล่าวให้เป็นภาระในการจัดการอีกด้วย ทำให้มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของปริมาณขยะมูลฝอยและมลพิษต่างๆ ในปัจจุบันจึงพบว่าความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เคยเป็นจุดแข็งของประเทศในอดีต ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศมีการเสื่อมโทรมและลดน้อยลงอย่างมาก ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นการบั่นทอนขีดความสามารถของประเทศในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว เนื่องจากทำให้ระบบนิเวศซึ่งเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศเกิดความเสียหายจนไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์เพียงพอที่จะรับมือกับผลกระทบ การเปลี่ยนแปลง หรือพิบัติภัยทางธรรมชาติที่นับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการสิ่งแวดล้อมของไทยมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการกับผู้ผลิต ซึ่งเป็นผู้ก่อมลภาวะโดยตรง โดยที่รัฐบาลมีการกำหนดมาตรการควบคุมต่างๆ ขึ้น เช่น มาตรการควบคุมมลพิษที่ปลายเหตุ การบำบัดน้ำเสีย การบำบัดอากาศเสีย หรือการกำจัดของเสีย เป็นต้น ต่อมา มีการส่งเสริมแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ตามแผนปฏิบัติการ ๒๑ (Agenda ๒๑) ซึ่งเป็นเอกสารที่ผู้แทนระดับสูงจาก ๑๗๙ ประเทศ ร่วมลงนามรับรองในคราวการประชุม Earth Summit (การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา: The United Nations Conference on Environment and Development หรือ UNCED) ณ นครริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ (ค.ศ. ๑๙๙๒) โดยสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ ๒๑ ได้เน้นย้ำให้ประชาคมโลกทำการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและรูปแบบของการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน ไปสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production: SCP) มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ แนวทางในการผลิตที่ยั่งยืน อาทิ การใช้หลักการผลิตที่สะอาด และการป้องกันมลพิษ เพื่อลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น โดยที่ “ผู้ผลิต” มีความหมายครอบคลุมไปถึงผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม และธุรกิจการให้บริการต่างๆ ซึ่งเป็นฝ่ายจัดหาสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภค ในขณะที่ “ผู้บริโภค” เป็น

กลไกสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการผลิตที่ยั่งยืน ความต้องการของผู้บริโภคจะเป็นปัจจัยในการกำหนดคุณภาพของสินค้าและบริการ ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้บริโภคสามารถใช้กลไกการตลาดในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและให้บริการที่ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามสัดส่วนของผู้บริโภคที่เลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะต้องมีปริมาณมากเพียงพอที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตของผู้ผลิตได้

โดยที่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐาน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยที่มีอย่างจำกัดลดจำนวนน้อยลง คุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของประเทศไทยมีการเสื่อมโทรมลง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก เพื่อให้ประเทศไทยมีมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป รัฐบาลจึงเห็นควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของการผลิตและการบริโภค เพื่อนำพาประเทศไทยก้าวไปสู่สังคมแห่งการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน ดังนั้นรัฐบาลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงได้ริเริ่มให้มีโครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐขึ้น เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคของภาครัฐซึ่งเป็นผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุด ด้วยเชื่อว่าภาครัฐจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างอุปสงค์และสนับสนุนให้เกิดอุปทานในตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้เกิดการบริโภคอย่างยั่งยืนต่อไปได้ และในขณะเดียวกันมีการดำเนินการเพื่อต่อยอดและขยายผลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐและองค์การมหาชน รวมทั้งมีการสนับสนุนให้ภาคผู้ผลิตและผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าและบริการให้เป็นสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีการขยายวงกว้างออกไปและประชาชนมีทางเลือกในการซื้อและใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความเป็นมาและผลการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ สถานภาพความพร้อม จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค โอกาส และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ และภาคเอกชน

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

๑.๓.๑ ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีขอบเขตการพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาล กฎหมาย ระเบียบ มาตรการ และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๒) ศึกษาความเป็นมาและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐที่ผ่านมา

๓) ศึกษารูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน

๔) ศึกษา วิเคราะห์ ขั้นตอน ปัญหา อุปสรรค โอกาส ข้อดี ข้อเสีย และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ และภาคเอกชน

๑.๓.๒ วิธีการดำเนินการศึกษา

๑) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ ความเป็นมา ความสำคัญ ประเด็นปัญหา นโยบายของรัฐบาล กฎหมาย ระเบียบ มาตรการ แผนงาน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๒) รวบรวมข้อมูลและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๓) ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน

๔) ศึกษา วิเคราะห์ สถานภาพความพร้อม จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และโอกาส ในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ โดยการสัมภาษณ์ การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และการตรวจเอกสาร

๕) วิเคราะห์ผลการศึกษา เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๑.๓.๓ ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการ ดังนี้

๑) การค้นคว้าเอกสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารทางวิชาการ เอกสารเผยแพร่ รายงานการประชุม และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

๒) สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติ และสำรวจทัศนคติจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดขึ้นโดยใช้แบบสอบถาม

๓) วิเคราะห์เชิงเนื้อหา และประมวลผลโดยการวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์สถานภาพความพร้อม จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

๑.๔ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

๑.๔.๑ ทราบถึงกลไก ขั้นตอน สถานภาพความก้าวหน้า ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และโอกาส ในการดำเนินงานของประเทศไทยในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๒ ทราบข้อเสนอแนะและแนวทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของประเทศไทยในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๓ หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของประเทศไทยในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนำผลจากการศึกษาค้นคว้าไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๑.๔.๔ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีข้อมูลการดำเนินงานในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสำหรับการขยายผลการดำเนินงานไปสู่ภาคส่วนอื่นๆ

๑.๕ นิยามและความหมายของคำศัพท์ที่สำคัญ

๑.๕.๑ **สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** หมายถึง สินค้าและบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าอื่นที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน โดยพิจารณาจากขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การใช้ทรัพยากรและพลังงานในช่วงการให้บริการและการจัดการของเสียที่เกิดขึ้นจากการให้บริการ การขนส่ง การใช้งาน และการจัดการหลังหมดอายุการใช้งาน โดยพิจารณาตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามคำนิยามในแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ครอบคลุมถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองฉลากเขียว ฉลากคาร์บอน โรงแรมที่ได้รับการรับรองด้านสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมที่ได้รับการรับรองใบไม้เขียว สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ผ่านเกณฑ์ข้อกำหนดที่คณะกรรมการควบคุมมลพิษให้ความเห็นชอบจากการเสนอของกรมควบคุมมลพิษ

๑.๕.๒ **ฉลากเขียว (Green label หรือ Eco-label)** คือ ฉลากที่มอบให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน โดยที่คุณภาพยังอยู่ในระดับมาตรฐานที่กำหนด ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ หมายถึง สินค้าและบริการหลายประเภท ยกเว้นยา เครื่องดื่มและอาหาร เนื่องจากทั้งสามประเภทที่กล่าวจะเกี่ยวข้องกับสุขภาพความปลอดภัยในการบริโภคมากกว่าด้านสิ่งแวดล้อม การติดฉลากเขียวจะสร้างความสับสนให้แก่ผู้บริโภคได้ ฉลากเขียว ถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งในนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้การตลาดเป็นเครื่องมือ เนื่องจากมีสินค้าและบริการวางจำหน่ายในตลาดเป็นจำนวนมาก ฉลากเขียวที่ติดอยู่กับผลิตภัณฑ์จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้นเน้นคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ซึ่งทุกวันนี้มีการจัดทำฉลากเขียวกันอย่างแพร่หลายเพื่อรับรองการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์และบริการโดยมีสัญลักษณ์แตกต่างกันไป ตัวอย่างฉลากเขียวของประเทศไทยและประเทศต่างๆ ดังภาพ

ภาพที่ ๑ ตัวอย่างฉลากเขียวของประเทศต่างๆ

๑.๕.๓ โรงแรมที่ได้รับการรับรองใบไม้เขียว เป็นโครงการที่ดำเนินการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรม มุ่งเน้นการใช้พลังงานรวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิใบไม้เขียว

บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในเวทีการเจรจาระดับโลก เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) เมื่อประเทศต่างๆ ๑๑๓ ประเทศ เข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (United Nations Conference on Human and Environment) ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ราชอาณาจักรสวีเดน โดยที่ประชุมได้เรียกร้องให้ทั่วโลกตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาในอดีต และการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดความสามารถของธรรมชาติ ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาดังกล่าวมีการสั่งสมและกำลังขยายขอบเขตไปเป็นปัญหาในระดับโลกที่ยากต่อการแก้ไข ซึ่งผลจากการประชุมดังกล่าวได้ทำให้ประเด็นสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง โดยต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ องค์การสหประชาชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาระดับโลก (World Commission on Environment and Development: WCED) หรือ Brundtland Commission ซึ่งตั้งตามชื่อของนายกรัฐมนตรีของราชอาณาจักรสวีเดนในสมัยนั้น ที่ทำหน้าที่ประธานของคณะกรรมการฯ โดยที่คณะกรรมการฯ ได้จัดทำรายงานฉบับสำคัญชื่อ “Our Common Future” หรือ “Brundtland Report” ออกเผยแพร่ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่เสนอแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เรียกร้องให้มนุษย์คำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติบนโลก และให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนา โดยที่การพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน จะต้องเป็นความต้องการและไม่ส่งผลในทางลบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของคนรุ่นต่อไป

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดสมดุลใน ๓ มิติ คือ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการพัฒนาทุกมิติมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน โดยแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ การคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาแบบองค์รวม และการคำนึงถึงการพัฒนาโดยการใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสังคมที่เป็นสังคมธรรมรัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐานในการผลิตเพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (World Commission on Environment and Development, ๑๙๘๗) อ้างตาม อัญญาพร (๒๕๕๔)

สำหรับประเทศไทยมีการขับเคลื่อนนำเอาแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยการประกาศใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับแรก คือ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ส่งผลให้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้น โดยต่อมามี การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ ตามลำดับ และในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้มีมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ ครอบคลุมยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ขยายขอบเขตงานด้านสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้น ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และการประสานงานกับต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมขึ้น ๓ หน่วยงาน คือ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กรมควบคุม มลพิษ (คพ.) และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สส.) ซึ่งในปัจจุบัน ทั้งสามหน่วยงานสังกัดภายใต้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๒ แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) (๒๐๑๑) อ้างตาม ัญญาพร (๒๕๕๔) ได้นิยามคำว่า “Green Economy” หรือ “แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว” ว่า เป็นกลไกในการพัฒนาที่ส่งผลต่อการปรับปรุงความเป็นอยู่ของ มนุษย์และความเท่าเทียมกันในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ การสูญเสียเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญ (Green Economy is the mechanism that results in improved human well-being and social equity, while significant reducing environmental risks and ecological scarcities) โดยเศรษฐกิจสีเขียวเป็นแนวทางที่รัฐบาลทั่ว โลกพยายามผลักดัน ด้วยมั่นใจว่าจะเป็นกลไกที่ช่วยให้การพัฒนาทางเศรษฐกิจสามารถนำไปสู่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ อาทิ การพัฒนาสู่ระบบเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ การใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหา สังคม เป็นต้น ทั้งนี้ประเทศไทยได้ขานรับและให้ความสำคัญการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวเช่นกัน กรอบ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้กำหนด เป้าหมายหลักที่จะสร้างสังคมที่เป็นสุขและมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน มิติที่จะ ก้าวต่อไปในอนาคตคือ ลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำสังคม แก้ไขปัญหาความยากจน สร้างฐานเศรษฐกิจ ใหม่จากการพึ่งอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ยกกระดับเป็นการผลิตจากฐานความรู้ด้วยเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ ด้านสิ่งแวดล้อมต้องมุ่งสู่เศรษฐกิจสีเขียว นั่นคือการผลิตในประเทศที่ไม่เป็นพิษกับ สิ่งแวดล้อม และพร้อมกับการสร้างความร่วมมือกับเพื่อนบ้าน ภูมิภาคและโลกมากยิ่งขึ้น โดยที่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ (๑) สร้างความเป็นธรรม (๒) พัฒนาคนสู่สังคมการเรียนรู้ตลอดชีพ (๓) สร้างความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน (๔) ส่งเสริม ภาครัฐกิจให้เข้มแข็งเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน (๕) เชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยกับเพื่อน บ้าน ภูมิภาค และโลก และ (๖) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยในประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ส่งเสริมแบบแผนการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดย มุ่งเน้นสู่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่เศรษฐกิจสีเขียว เช่น การปรับตัวของอุตสาหกรรม สู่การผลิตแบบ Green/Low Carbon และใช้พลังงานทดแทน การบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการบริการด้านสุขภาพ การฟื้นฟู ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม การใช้

ประโยชน์จากมาตรการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์: REDD (การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าและทำให้ป่าเสื่อมโทรม และการเพิ่มการกักเก็บคาร์บอน ในประเทศกำลังพัฒนา หรือ Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation, and Enhancing Forest Carbon Stocks in Developing Countries), PES (แนวคิดเกี่ยวกับการจ่ายค่าบริการทางระบบนิเวศ หรือ Payment for Ecosystem Services), Biodiversity offsets (การชดเชยแก่ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียในภาพรวม) การปรับโครงสร้างภาคเกษตรไปสู่การผลิตที่ยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงนโยบายพลังงานและขนส่งไปสู่การใช้พลังงานสะอาดและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การพัฒนาตลาดคาร์บอนเครดิตและ การใช้ประโยชน์จาก CDM (Clean Development Mechanism) และ การใช้ประโยชน์จากการเป็นภาคีในประชาคมอาเซียน

๒.๑.๓ แนวคิดการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขามนุษย์นิเวศ (๒๕๕๕) ได้สรุปแนวคิดเรื่องการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นกรอบแนวคิดที่ต้องการให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งจากภาคการผลิตและการบริโภค อันได้แก่ ความจำเป็นในการบริโภคตามความต้องการพื้นฐาน ความต้องการที่นอกเหนือจากความจำเป็น และความตระหนักกับจิตสำนึกของประชาชน ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนวิถีการบริโภค โดยมีค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นตัวกระตุ้นความต้องการ ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคผ่านทางการให้การศึกษา การเรียนรู้ ประสบการณ์ การปรับตัวและการปรับทัศนคติ เพื่อลดความต้องการบริโภคให้อยู่ในระดับพอเหมาะ สำหรับภาคการผลิตนั้น การผลิตที่ไม่มีคุณภาพและไร้ประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและเกิดมลภาวะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในอนาคต การจะทำให้เกิดการผลิตที่ยั่งยืนจำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการผลิตและการหมุนเวียนทรัพยากรเพื่อให้เกิดความพอเพียงและมีความสามารถตอบสนองคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ทั้งนี้ การรวบรวมองค์ความรู้และศึกษากฎระเบียบข้อบังคับที่จะช่วยขับเคลื่อนให้เกิดรูปแบบของการผลิตที่ตอบสนองต่อการบริโภคที่ยั่งยืน โดยที่มีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจการผลิตด้วย สามารถสรุปกรอบแนวคิดเรื่องการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นหลักการ ๓ ประการ ดังนี้

๑) การปรับพฤติกรรมผู้บริโภคให้เป็นการบริโภคอย่างพอดีและพอประมาณ การปรับเปลี่ยนวิถีการบริโภคอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความพอดี และความพอประมาณตามความต้องการพื้นฐานและนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นเป้าประสงค์หลักประการหนึ่งในการขับเคลื่อนการบริโภคที่ยั่งยืนในบริบทไทย ซึ่งต้องมีกลไกในการขับเคลื่อน ๕ ประการ คือ (๑) การสร้างค่านิยมในการบริโภคภายใต้เงื่อนไขของความพอดีพอประมาณ (๒) การสร้างความรู้ ความตระหนัก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค (๓) การพัฒนากลไกส่งเสริมการบริโภคอย่างยั่งยืน (๔) การพัฒนาระบบและกระบวนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืน และ (๕) การสร้างความเข้มแข็งของผู้บริโภคผ่านเครือข่ายกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒) การส่งเสริมให้เกิดการตลาดที่รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถ

เลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ตลอดทั้งวัฏจักรของผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญที่สามารถปรับเปลี่ยนวิถีการบริโภคตามกระแสบริโภคนิยมไปสู่ความยั่งยืนได้ โดยมีกลไกในการขับเคลื่อน ๔ ประการ คือ (๑) การสร้างกลไกส่งเสริมการตลาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๒) การพัฒนาเทคโนโลยีและรูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสินค้าและบริการ (๓) การส่งเสริมให้มีการนำแนวคิดการตลาดเพื่อสังคมมาใช้ และ (๔) การสร้างธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

๓) การส่งเสริมการผลิตให้มีประสิทธิภาพและเกิดการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ ภาคการผลิตและบริการต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและการหมุนเวียนทรัพยากรและพลังงาน โดยนำเครื่องมือและองค์ความรู้ใหม่ๆ เข้ามาใช้ เพื่อการปรับเปลี่ยนฐานและกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมสู่ฐานการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน

๒.๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดสังคมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องใช้กลไกของตลาดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยต้องทำการปรับเปลี่ยนทั้งในส่วนของโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นแนวทางไปสู่ความยั่งยืนควบคู่กัน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขามนุษยนิเวศ (๒๕๕๕) เสนอแนะแนวทางขับเคลื่อนการผลิตที่ยั่งยืนไว้ ๔ แนวทาง ดังนี้

๑) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายด้านการผลิตอย่างยั่งยืน ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการผลิตไปสู่วิถีการผลิตที่ยั่งยืน โดยการพัฒนากลไกและส่งเสริมผ่านมาตรการทางเศรษฐศาสตร์แบบองค์รวม ทั้งด้านการเงิน การคลัง ภาษี และการตลาด และควรมุ่งสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศเพื่อให้เกิดกลไกการเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข่าวสารและประสบการณ์ รวมถึงการสร้างและใช้ระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

๒) การผลักดันและเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินการตามแผนแม่บทว่าด้วยการผลิตที่สะอาด ให้ครอบคลุมภาคการผลิตทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และภาคบริการ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและลดมลพิษที่เกิดจากขบวนการผลิต โดยภาครัฐอาจมีมาตรการให้การสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง ในการปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีสะอาดและผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการซื้อสินค้าและใช้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดีและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันในระยะยาวแล้ว จะช่วยให้รัฐประหยัดงบประมาณในการกำจัดมลพิษที่เกิดจากขบวนการผลิตและการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชนอีกด้วย

๓) การยกระดับประสิทธิภาพของการผลิต โดยมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีมาตรการป้องกันและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและสุขภาพที่เหมาะสม มีการฝึกอบรม พัฒนาระบบข้อมูลและเผยแพร่องค์ความรู้ในการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ รวมถึงควรมีการส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อ

นำเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ทดแทนการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

๔) การกระตุ้นตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่ภาครัฐควรมีบทบาทในการสร้างความต้องการและขยายตลาดสีเขียว (Green demand) เพื่อกระตุ้นให้กลไกด้านการตลาดขับเคลื่อนผ่านการจัดซื้อสินค้าและจัดจ้างบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยรัฐสามารถดำเนินการโดยการปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือสินค้าสีเขียวมากยิ่งขึ้น สร้างมาตรการให้เกิดการนำเอาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ผ่านกลไกภาษี เป็นต้น ริเริ่มให้มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในภาครัฐ ซึ่งเป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุดของประเทศ สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและผู้ประกอบการในการผลิตสินค้าสีเขียว และให้บริการสีเขียว รวมถึงเผยแพร่และสร้างจิตสำนึกในการใช้สินค้าและบริการสีเขียว

๒.๒.๒ การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขามนุษยนิเวศ (๒๕๕๕) ให้ข้อคิดเห็นว่าหัวใจสำคัญของการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภค (Consumption patterns) ซึ่งรวมถึงกระบวนการผลิต การบริการ การจัดจำหน่าย และการบริโภค โดยวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมก็เพื่อลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเต็มประสิทธิภาพ และดำรงไว้ซึ่งการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อสืบทอดไปยังมวลมนุษยชาติรุ่นต่อไป ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปกติสุข โดยมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืน ดังนี้

๑) เพิ่มประสิทธิภาพในการนำทรัพยากรไปใช้ โดยการใช้วัตถุดิบในการผลิตอย่างคุ้มค่า

๒) เพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการผลิต (Value creation)

๓) สร้างกระบวนการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม เช่น รัฐบาลไม่เข้าไปแทรกแซงราคาผลผลิตทางการเกษตร

๔) สงวน รักษา คุ้มครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ลดการเกิดของเสีย (Waste minimization) เช่น การคัดเลือกและควบคุมคุณภาพวัตถุดิบให้สดใหม่เสมอ หรือการส่งวัตถุดิบโดยไม่ตุนไว้มากเกินไป

๖) เพิ่มการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ (Reuse and Recycle) เช่น การนำน้ำทิ้งที่เกิดขึ้นจากขบวนการการผลิตมาปรับปรุงคุณภาพและใช้ในกิจกรรมอื่น

๗) ผลักดันให้ภาครัฐเป็นผู้นำในการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Environmentally friendly products) เช่น การส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในภาครัฐ (Green procurement)

๘) เพิ่มการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ อาทิ การเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ที่สะท้อนมูลค่าที่แท้จริง เช่น การเก็บค่าธรรมเนียมการกำจัดมลพิษตามหลักผู้ก่อให้เกิดมลพิษต้องเปณผู้จ่ายค่าบริการจัดการ (Polluter Pay Principle: PPP) การเก็บภาษีบรรจุก๊าซที่ไม่เป็นมิตร

ต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กระจกพลาสติก ก่ออิฐ โฟม เป็นต้น

๙) สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด

๑๐) สนับสนุนภาคประชาสังคมในการติดตาม และดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาครัฐ

๑๑) สนับสนุนการนำขยะและของเสียมาใช้ใหม่ เพื่อทดแทนการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ เช่น วัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ง่าย เช่น กระดาษ และแก้ว ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ ๑๓ และร้อยละ ๓ ของปริมาณขยะชุมชน

๑๒) ส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทนจากเศษวัสดุอินทรีย์ เพื่อลดการใช้ น้ำมัน และถ่านหิน (เศษวัสดุอินทรีย์มีสัดส่วนถึงร้อยละ ๕๑ ของปริมาณขยะชุมชน)

๒.๒.๓ การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (Green Procurement) หมายถึง การจัดซื้อหรือจัดจ้างสินค้าหรือบริการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมทางด้านคุณภาพ ราคา การส่งมอบสินค้าหรือบริการตามที่กำหนด และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการผลิตและบริการ โดยพิจารณาตลอดทั้งวัฏจักรชีวิตของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวจะช่วยให้เกิดความต้องการสินค้าสีเขียว (Green Demand) กระตุ้นให้ผู้ผลิตหันมาใส่ใจที่จะผลิตสินค้าที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แข่งขันกันปรับปรุงคุณภาพสินค้าหรือบริการของตน เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด โดยคำนึงถึงคุณภาพและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle) แทนการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ และยังเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้บริโภคเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม ผ่านกลไกทางการตลาดในการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๒๕๕๖) ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับในระดับองค์กร ได้แก่ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ทรัพยากรและพลังงานที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมขององค์กรที่เป็นผลมาจากการจัดซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน ลดการเกิดของเสียจากการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานนาน โดยเมื่อประเมินวัฏจักรในเชิงมูลค่า (Life Cycle Costing) จะส่งผลต่อการลดค่าใช้จ่ายภายในองค์กรจากค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ และต้นทุนที่ลดลงจากการซ่อมบำรุง การเปลี่ยนอะไหล่ หรือ อุปกรณ์เสื่อมสภาพ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสีย นอกจากนี้ยังส่งผลให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อสาธารณะในด้านการดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการมีความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลากรมีความตระหนักรู้และเกิดการสร้างนิสัยที่สามารถขยายผลไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืนต่อไป

๒.๒.๔ โครงการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายและประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายการจัดซื้อสีเขียวของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และกรมควบคุมมลพิษ (๒๕๕๕) โดยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (สวทช.) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายและประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายการจัดซื้อสีเขียวของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย เพื่อประเมินผลกระทบ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ของแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดซื้อจัด

จ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ศึกษาสถานภาพ และบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง และความเชื่อมโยงของพันธกิจขององค์กรร่วมในภาครัฐ ที่สนับสนุนแผนส่งเสริมฯ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับประเทศ และระดับองค์กร (สวทช.) เพื่อการผลักดันแผนส่งเสริม ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ต่อไป

โดยที่หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุดของประเทศ จึงเชื่อว่าจะเป็ นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการสร้างอุปสงค์ และส่งเสริมให้เกิดอุปทานของสินค้าและบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Demand) ที่ผ่านมานานานาประเทศได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของ การบริโภคเพื่อนำไปสู่วิถีการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยขับเคลื่อนให้ภาครัฐดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้จะได้สรุปแนวทางและกลไกของการดำเนินการเพื่อการ จัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ โดยอ้างตาม ฝ่ายวิจัย นโยบาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และกรมควบคุมมลพิษ (๒๕๕๕) และ เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) ประเทศญี่ปุ่นได้เริ่มขับเคลื่อนการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากร เช่น นำ กระดาษมาใช้ใหม่ และการใช้รถยนต์ที่ปล่อยมลพิษต่ำ รวมทั้งได้ทำการพัฒนาเทคโนโลยี กฎเกณฑ์ และ ระเบียบ เพื่อส่งเสริมการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มีการจัดทำระบบฉลากสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเกณฑ์และให้การรับรองผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมภายใน ประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ มีการจัดทำแผนแม่บทพื้นฐานในการจัดการด้าน สิ่งแวดล้อม และในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการปรับปรุงการบริหารจัดการของรัฐให้ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งยุทธศาสตร์สำคัญของแผนปฏิบัติการดังกล่าว คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบ ของการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีการประกาศใช้กฎหมายส่งเสริม การจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา

๒) ประเทศเยอรมัน มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่ตอนต้นทศวรรษที่ ๘๐ (พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๓) โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มีการ ประกาศใช้กฎหมาย Business Cycle Bill ที่กำหนดให้ภาครัฐหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิด ของเสีย มีความคงทนและมีอายุการใช้งานยาวนาน ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือ ซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ได้ และมีการจัดตั้งคณะทำงานจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณา เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้รัฐบาลได้จัดทำคู่มือแนว ทางการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในหลายกลุ่มผลิตภัณฑ์ ที่กำหนดให้ภาครัฐดำเนินการ จัดซื้อผลิตภัณฑ์ตามข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานและ รายละเอียดของผลิตภัณฑ์ และมีการดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ในการปรับปรุงการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากพฤติกรรม การบริโภค โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์อย่างครอบคลุมทั้งระบบ คือ ตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการ การใช้ทรัพยากรและผลกระทบที่เกิดขึ้น และวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ หรือบริการตลอดทั้ง กระบวนการ

๓) รัฐบาลไต้หวัน มีการบริหารจัดการประเทศโดยให้ความสำคัญกับการจัดการ

สิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ และได้ผลักดันแนวทางการจัดซื้อที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามบริบทของการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบ ๒ หน่วยงาน คือ Public Construction Commission และ Environmental Protection Administration และได้ประกาศใช้กฎหมายจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ในปีพ.ศ. ๒๕๔๓ ที่มีผลบังคับใช้ในปีถัดมา โดยก่อนการบังคับใช้ได้จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง กว่า ๑๐๐ หลักสูตร และมีการพัฒนาระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้สอดคล้องกันและนำไปสู่วิธีการปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม โดยในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๔ รัฐบาลได้หันได้ประกาศใช้แผนปฏิบัติการฯ และได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกองค์กรของรัฐจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไว้ที่ร้อยละ ๓๐ ของปริมาณการจัดซื้อทั้งหมด และที่ร้อยละ ๕๐ ของปริมาณการจัดซื้อตามเป้าหมายของกฎหมายฉบับดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐใน ส่วนกลางจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้มากกว่าร้อยละ ๘๐ และส่วนท้องถิ่นได้มากกว่า ร้อยละ ๘๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งนี้ ความสำเร็จในการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมวางขายในตลาดอย่างเพียงพอ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ประเทศไต้หวันมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองว่าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากถึง ๑,๘๒๑ รุ่น จาก ๘๐ กลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยหน่วยงานภาครัฐมีการจัดซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในกลุ่มกระดาษ เครื่องใช้ในครัวเรือน สุขภัณฑ์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เป็นส่วนใหญ่ จากผู้ผลิต ๔๐๖ ราย คิดเป็นมูลค่ากว่า ๘๙๖ ล้านเหรียญสหรัฐ

๔) รัฐบาลจีนมีนโยบายส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการลดภาษีบริโภคจากร้อยละ ๑๐ เป็นร้อยละ ๗.๕ ให้กับผู้ที่ซื้อรถยนต์ที่มีแรงม้าไม่เกิน ๑.๖ และช่วยเหลือเงินจำนวน ๓๕๐-๘๐๐ หยวน ให้กับผู้ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสินค้าที่เข้าข่ายได้รับการสนับสนุนตามนโยบายดังกล่าวต้องเป็นสินค้าตามมาตรฐานที่ได้รับการรับรองเป็นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยที่ในปัจจุบันจีนมีระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นที่ยอมรับ คือ เครื่องหมายสิ่งแวดล้อมของจีน (China Environmental Labeling) ออกโดยศูนย์รับรองสิ่งแวดล้อม กรมการรักษาสีสิ่งแวดล้อมแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเครื่องหมายประหยัดพลังงาน (Energy Conservation Certificate) ออกโดยคณะกรรมการการรับรองสินค้าประหยัดพลังงานแห่งชาติ เป็นต้น

๕) ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป หรือ EU (European Union) ให้ความสำคัญอย่างสูงต่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยริเริ่มพัฒนาตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านทางการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสีเขียว (Green Public Procurement หรือ GPP) และได้ให้นิยามคำว่า GPP หมายถึง แนวทางที่หน่วยงานภาครัฐผนวกเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมเข้ากับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นและเร่งรัดให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการคิดค้นและเลือกใช้แนวทางที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยพิจารณาวัฏจักรของสินค้าตลอดวัฏจักร โดยที่กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปมีมูลค่าในการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละปีสูงกว่า ๑,๐๐๐ พันล้านเหรียญยูโร ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๔ ของ GDP ของกลุ่มสหภาพยุโรป การกำหนดใช้ EU Procurement Directive

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นแนวทางหนึ่งในการปรับปรุงระบบการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกลุ่มประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจ โดยใช้มาตรฐานข้อกำหนดฉลากเพื่อสิ่งแวดล้อมสีเขียวของกลุ่มสหภาพยุโรป เป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการสำหรับการจัดซื้อจัดจ้าง และมีการออกระเบียบข้อบังคับหลายฉบับเพื่อควบคุมมาตรฐานของผลิตภัณฑ์และบริการ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้ปรับปรุงและประกาศใช้กฎหมาย Procurement Directives ใหม่อีก ๒ ฉบับ ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการดำเนินการที่โปร่งใส เป็นธรรม และไม่ฉ้อโกง โดยกำหนดเกณฑ์ เงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือก และขั้นตอนในการประมูลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมดในกลุ่มประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการแข่งขันในตลาดและการเข้าถึงระบบ โดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลออกสู่สาธารณะผ่านระบบ e-auction

๖) ประเทศสวีเดน โดยที่ประชาชนของสวีเดนมีความตระหนักต่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เริ่มจากการพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและแนวปฏิบัติที่ดีตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๙๐ (พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๓) และผลักดันนโยบายการจัดซื้อที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของรัฐ โดยสวีเดนได้ปรับปรุงกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างของประเทศให้สอดคล้องกับนโยบายของสหภาพยุโรป โดยยึดถือแนวปฏิบัติ ๔ ข้อ คือ การส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาคู่มือแนวทางในการจัดซื้อที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การกำหนดยุทธศาสตร์หลักสำหรับสินค้าและบริการที่สำคัญ และการวิเคราะห์ระเบียบข้อบังคับและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลไกและกระบวนการที่กล่าวมา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคู่มือแนวทางในการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่า ECU Guide ที่มีการรวบรวมข้อมูลเกณฑ์ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกว่า ๗๕ รายการ และมีการจัดตั้งเครือข่ายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวปฏิบัติที่ดี

จากการศึกษาขั้นตอนและแนวทางในการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และกรมควบคุมมลพิษ (๒๕๕๕) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ลำดับขั้นตอนการพัฒนาไปสู่การใช้กลไกการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของแต่ละประเทศ จะมีคาบเวลาและแนวทางในการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในการจัดซื้อที่แตกต่างกัน โดยสามารถสรุปได้เป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๑) การพัฒนากลไกการจัดซื้อที่ภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญและผลักดันนโยบายดังกล่าวไปสู่แนวปฏิบัติผ่านข้อกำหนดกฎหมาย สร้างแนวปฏิบัติในการจัดซื้อและจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการประเมินผลโดยกำหนดเป้าหมายในการจัดซื้อและให้มีการรายงานผลการดำเนินการ และอาจใช้กลยุทธ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จ โดยการให้สิทธิประโยชน์แก่หน่วยงานที่สามารถดำเนินการได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนโดยเริ่มจากมาตรการสมัครใจไปสู่มาตรการภาคบังคับกับหน่วยงานรัฐทั้งหมด เพื่อสร้างกระแสการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยประเทศที่มีการดำเนินการตามแนวทางนี้ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไต้หวัน เป็นต้น

๒) การพัฒนากลไกการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่สังคมภายในประเทศนั้นๆ มีกระบวนการสร้างความตระหนัก มีการให้ความรู้แก่ประชาชน จนเกิดเป็นพฤติกรรมโดยรวมของสังคม เกิดเป็นกระแสของการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการผลักดันให้รัฐมีการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อกระแสสังคมดังกล่าวในรูปของนโยบายส่งเสริม

เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติจนมีการพัฒนาเป็นระเบียบในการปฏิบัติเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยประเทศที่มีการดำเนินการตามแนวทางนี้ ได้แก่ ประเทศสวีเดน เป็นต้น

๒.๒.๕ การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง หรือ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์หรือประเมินสถานการณ์ของหน่วยงานหรือโครงการ เพื่อค้นหาจุดแข็ง โอกาส จุดด้อย อุปสรรค หรือสิ่งทีอาจเป็นปัญหาสำคัญต่อการดำเนินงาน การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งหลักการสำคัญคือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ ๒ ด้าน ได้แก่ (๑) การสำรวจจากสภาพการณ์ภายใน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ (Strength) จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ (Weakness) เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) และ (๒) การสำรวจจากสภาพการณ์ภายนอก เพื่อให้รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน โดยการวิเคราะห์โอกาสที่จะดำเนินการได้ (Opportunity) อุปสรรค หรือข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงาน (Threat) ทำให้ทราบว่าหน่วยงานหรือโครงการมีศักยภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร จะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีจุดแข็งอะไรบ้างที่ควรคงไว้ ซึ่งหน่วยงานหรือโครงการสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ และมีจุดอ่อนอะไรบ้างที่ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยที่โอกาสคือปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เป็นประโยชน์และเอื้ออำนวยให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ ในขณะที่อุปสรรคคือปัจจัยหรือสถานการณ์ภายนอกที่เป็นตัวที่ขัดขวางการดำเนินการขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหน่วยงานหรือโครงการเพื่อให้สามารถทำการปรับปรุงหน่วยงานหรือโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ และการดำเนินการตามกลยุทธ์ต่อไป

ภาพที่ ๒ SWOT Analysis

ขั้นตอน / วิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis มีดังนี้

๑) การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เป็นการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กรทุกด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร โดยแหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายในคือระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกลยุทธ์ก่อนหน้าด้วย

๒) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เป็นการประเมินเพื่อค้นหาโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกองค์กร เพื่อทราบว่าปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบหรือให้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กร โดยที่องค์กรอาจต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระทบต่างๆ ได้ หรือใช้โอกาสนำเอาข้อดีมาใช้เสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งยิ่งขึ้น ปัจจัยภายนอกดังกล่าวอาจหมายถึง สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ / สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตรารู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม / สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี เช่น นวัตกรรมใหม่ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการให้บริการ

บทที่ ๓ ผลการศึกษา

๓.๑ นโยบายของรัฐบาล กฎหมาย ระเบียบ มาตรการ และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ มีดังนี้

๓.๑.๑ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ อนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอ คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑ กล่าวคือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้เสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีต่อแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ และ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ซึ่งคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีฯ ได้รับฟังความเห็นของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานประมาณ ประกอบการพิจารณา พร้อมทั้งจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งสรุปได้ว่า การเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแผนดังกล่าวมิได้เป็นการกำหนดให้สินค้าและบริการที่ทางราชการจะต้องจัดซื้อจัดจ้างหรือรับบริการทุกประเภท/รายการ ต้องผ่านเกณฑ์ข้อกำหนดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือได้รับฉลากเขียว หรือได้รับใบไม้เขียว แต่เป็นการกำหนดเป้าหมายระดับหนึ่ง เพื่อให้มีการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเกณฑ์ข้อกำหนดดังกล่าวจะไม่เป็นการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติกับผู้เสนอขายสินค้าและบริการ โดยสินค้าและบริการที่เข้าเกณฑ์ข้อกำหนดจะต้องมีผู้ผลิต/จำหน่ายในประเทศไทยไม่น้อยกว่า ๓ ราย จึงถือว่าสมบูรณ์ นอกจากนี้ การดำเนินการตามแผนดังกล่าว มีการประกาศหรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้ผลิตสินค้าและบริการได้ทราบล่วงหน้า เพื่อให้มีเวลาในการปรับตัวและเตรียมความพร้อมในกระบวนการผลิต โดยคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลาง รับข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ และ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ไปพิจารณาปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับระเบียบฯ ดังกล่าว

๓.๑.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

บทที่ ๕ ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้มีการปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อลดผลกระทบ

ต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสร้างตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยภาครัฐเป็นผู้นำในการบริโภค ปรับปรุงกฎ ระเบียบ วิธีการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐให้สามารถรองรับ สินค้าดังกล่าว รวมทั้งกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน กลไกการตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของตลาดโลก พัฒนาและจัดทำ ฐานข้อมูลสินค้าหลากหลาย/สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำหนดและให้รางวัลกับหน่วยงานที่เป็น องค์กรสีเขียวของภาครัฐ ตลอดจนส่งเสริมการจัดซื้อที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรภาคเอกชน ผ่านห่วงโซ่อุปทานสีเขียวหรือการจัดการสิ่งแวดล้อมผ่านคู่ค้าทางธุรกิจ ควบคู่กับการเชื่อมโยงเป็น เครือข่ายผู้บริโภคเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความร่วมมือในการพิทักษ์สิทธิและ เฝ้าระวัง เช่น เป็นชมรมหรือเครือข่ายเกษตรกรปลอดสารพิษ ชมรมผู้บริโภคเพื่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เป็นต้น

๓.๑.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

บทที่ ๘ ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ มีการกำหนด ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นการต่อเนื่องและขยายผล จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ โดยให้มีการปรับกระบวนการ พัฒนาการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศ เพื่อเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม โดยขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐให้ครอบคลุมกว้างขวาง ถึงระดับท้องถิ่น รวมทั้งให้ครอบคลุมถึงการจัดซื้อสินค้าทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อ กระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของการผลิตให้มากขึ้น ให้สิทธิพิเศษด้านภาษีกับผู้ประกอบการหรือสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถแข่งขันกับสินค้าอื่นๆ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ และให้รางวัลกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรเอกชนผ่านห่วงโซ่อุปทานหรือการจัดการสิ่งแวดล้อมผ่านคู่ค้าทางธุรกิจ

๓.๑.๔ แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

วัตถุประสงค์ของแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด คือ ให้มีการนำ หลักการด้านการผลิตที่สะอาดไปใช้ในทุภาคส่วนและทุกกิจกรรม สร้างมาตรการและกลไกที่จะ สนับสนุนการนำหลักการนี้ไปปฏิบัติ และเป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามทิศทาง เดียวกันและสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

๓.๑.๕ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน ได้จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ขึ้น เพื่อให้ส่วน ราชการ ธุรกิจเอกชน องค์กรชุมชน ประชาชน และทุกภาคีการพัฒนาต่างๆ สามารถนำไปใช้เป็น แนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะ ๕ ปีต่อไป โดยแผนจัดการฯ ฉบับดังกล่าวนี้ กำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรม สมดุล มีประสิทธิผล และมีส่วนร่วมของทุก

ภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน และมียุทธศาสตร์ที่สำคัญจำนวน ๖ ยุทธศาสตร์ คือ (๑) การปรับฐานการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (๒) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (๓) การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล (๔) การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชนในทุก ระดับ (๕) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ ภัยธรรมชาติ และ (๖) การพัฒนาคนและสังคมให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มีแผนงานที่ สำคัญจำนวน ๒๐ แผนงาน อาทิ แผนงานการส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน แผนงานการสงวนรักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน แผนงานการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนงานการ จัดการมลพิษ แผนงานสร้างความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัย ธรรมชาติ และแผนงานการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๓.๑.๖ แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๑

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ของแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๑ กำหนดให้ รัฐเป็นผู้นำในการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้มีกฎระเบียบรองรับ

๓.๑.๗ แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะ หน่วยงานหลักในการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ได้จัดทำแผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ขึ้น โดยสอดคล้องกับหลักการนโยบายสินค้าครบวงจร (Green Paper on Integrated Product Policy: IPP) ซึ่งเป็นมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่สากลยอมรับ โดยนำแนวคิด เกี่ยวกับวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Approach) มาพิจารณาว่าผลิตภัณฑ์นั้นๆ จะ ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างไร ตั้งแต่การใช้วัตถุดิบ กระบวนการผลิตทุกขั้นตอน ตลอดจน กระบวนการจำหน่าย การใช้งาน รวมไปถึงการกำจัดทิ้งเมื่อหมดอายุการใช้งาน โดยแนวคิดดังกล่าว สอดคล้องตามโครงการสู่เส้นทางการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนของประเทศไทย ที่สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๙

แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ภาครัฐเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีปริมาณการจัดซื้อทั้งหมดของสินค้าและบริการแต่ละประเภทเป็นร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๕๔ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ขยายผลนำไปสู่การยอมรับ ของผู้บริโภค เกิดตลาดของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการกำหนดวัดค่า ระดับประเทศด้วยดัชนี Green GDP และสนับสนุนให้ภาครัฐมุ่งสู่การบริโภคอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดวงจรชีวิตของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งได้จัดทำมาตรการสำหรับ ภาคส่วนต่างๆ รวม ๔ ภาคส่วน ดังนี้

๓.๑.๗.๑ มาตรการภาครัฐ ประกอบด้วย

- ๑) การประกาศนโยบายเพื่อสนับสนุนให้ภาครัฐมีปริมาณการจัดซื้อจัด

จ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายให้ปริมาณการจัดซื้อทั้งหมดของสินค้าและบริการแต่ละประเภทเป็นร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๕๔ และให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามตรวจสอบและปรับปรุงระบบและกลไกการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒) การแต่งตั้งคณะทำงานของแต่ละสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป้าหมายที่ระบุกำหนดเวลาและชนิดประเภทของสินค้าและบริการ สำหรับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบกำหนดการจัดซื้อของภาครัฐ เพื่อประกาศให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้มีเวลาเตรียมตัวล่วงหน้า โดยมีการปรับทบทวนระยะเวลาทุก ๑ ปี

๓) การจัดทำเป้าหมายการดำเนินงานในการจัดซื้อ โดยทยอยเริ่มให้มีการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐเริ่มจากหน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายไปยังหน่วยงานสังกัดกระทรวงอื่น ๆ ทั้งหมด ๑๐๐ % ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

๔) การปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ออก กฎหมาย ระเบียบ และระบบการบริหารงาน ที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่

(๑) ระเบียบให้หน่วยงานภาครัฐจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๒) ระเบียบให้หน่วยงานภาครัฐรายงานผลการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๓) กฎหมายการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Product Designing and Manufacturing Law)

(๔) กฎหมายการส่งเสริมการใช้วัสดุนำกลับมาใช้ใหม่ (Law for Promotion of Utilization of Recycled Resource)

(๕) กฎหมายการใช้บรรจุภัณฑ์ใช้ซ้ำหรือทำจากวัสดุนำกลับมาใช้ใหม่ (Containers and Packaging Recycling Law)

(๖) กฎหมายส่งเสริมเครือข่ายสนับสนุนการนำกลับมาใช้ใหม่ (Law for Promoting the Creation of a Recycling-oriented Society)

(๗) กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Purchasing Law)

(๘) กฎหมายการทิ้งขยะที่เหมาะสม (Proper Waste Disposal Law) อาทิ กฎหมายการกำจัดซากยานพาหนะ (End-of-Life Vehicles Recycling Law) กฎหมายการกำจัดซากตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เพอร์นิเจอร์

(๙) กฎหมายการกำจัดซากอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (End-of-Life Electrical and Electronic Recycling Law)

(๑๐) กฎหมายการสนับสนุนด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน ภาษี สำหรับผู้ผลิต ในการวิจัยพัฒนาหรือ ผลิต สินค้า/บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ส่วนลดค่าทดสอบเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เงินอุดหนุน ฯลฯ

(๑๑) กฎหมายการสนับสนุนด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน ภาษี

สำหรับผู้ซื้อ ในการสนับสนุนการซื้อสินค้า/บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕) การจัดทำเป้าหมายสำหรับภาครัฐในการพัฒนากลไกทางการเงิน Green Finance และมาตรการภาษี มาสนับสนุนการลงทุนผลิต / การซื้อ สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนากองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะกองทุนหมุนเวียน เพื่อให้เกิดระบบกลไกการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๖) การพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใช้ในการ

(๑) บริหารทรัพยากร และการวางแผนการใช้ทรัพยากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ติดตามประเมินผล ระบบจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๓) ให้บริการข้อมูลความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้ข้อมูลสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของสินค้าต่อสภาวะแวดล้อม ตลอดช่วงวัฏจักรอายุของสินค้าแก่ผู้บริโภค

(๔) เชื่อมโยงกับเครือข่ายระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) การประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการร่วมกันจัดทำแผนและติดตามประเมินผลร่วมกัน

๘) การจัดอบรม สัมมนา ข้าราชการฝ่ายจัดซื้อของภาครัฐ และผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้า/บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์จากของเหลือใช้ การกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมในการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๑.๗.๒ มาตรการสำหรับภาคผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย

๑) การจัดกลุ่มประเภทสินค้า/บริการ เรียงลำดับสินค้า/บริการที่มีความพร้อม กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน ทั้งสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าเกษตร (ทั้งสินค้านำเข้า สินค้าที่สามารถผลิตได้ในประเทศ) และบริการ

๒) การสนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากร ทางวิชาการ

๓) การสนับสนุนด้านการเงิน และภาษี สำหรับการวิจัย พัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) การสนับสนุนด้านอุตสาหกรรม/บริการสนับสนุน เช่น

(๑) งานบริการซ่อม การสนับสนุนการจัดอบรม สัมมนา ให้แก่ผู้ให้บริการซ่อมเพื่อลดปริมาณของเสีย และการใช้ทรัพยากร เกี่ยวกับ เทคนิคการซ่อม เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ ฯลฯ

(๒) การส่งเสริมเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ให้บริการ สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้รวมกลุ่มเป็นเครือข่ายผู้ผลิตในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อร่วมกันพัฒนาสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ พัฒนามาตรฐานสินค้า

๓.๑.๗.๓ มาตรการสำหรับภาคการทดสอบรับรอง เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรที่มีหน้าที่ดูแลสิทธิของผู้บริโภคและองค์กรที่ส่งเสริมการผลิต การอนุญาต การกำกับควบคุม และตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามมาตรฐาน ประกอบด้วย

๑) การสร้างระบบ กลไก ในการกำหนดเกณฑ์ข้อกำหนดและแนวทางการตรวจสอบของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒) การสร้างกลไกในการป้องกันและควบคุมสินค้าที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) การพัฒนาปรับปรุงระบบการให้ฉลากให้ได้มาตรฐาน เช่น เครื่องหมายฉลาก ระบบการขึ้นทะเบียน และออกใบรับรองการใช้เครื่องหมายฉลาก

๔) การพัฒนาปรับปรุงระบบการตรวจรับรองมาตรฐาน โดยดำเนินการ

(๑) การสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายศูนย์ทดสอบ

(๒) การสนับสนุนการพัฒนาความสามารถและคุณภาพ

ห้องปฏิบัติการ ให้ห้องปฏิบัติการของภาครัฐและเอกชน มีความสามารถและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด มีองค์ความรู้ด้านระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ระบบการรับรองมาตรฐานสากล ระบบการตรวจประเมิน รวมทั้งมีทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้ในการรับรองและพัฒนาห้องปฏิบัติการ

(๓) การสนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความรู้ด้านระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ระบบการตรวจประเมิน มาตรฐานสินค้า ให้สามารถสนับสนุนการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) การสนับสนุนการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดเทคโนโลยีการตรวจสอบระหว่างศูนย์ทดสอบ

(๕) การสนับสนุนการเป็นสมาชิกสมาคม เครือข่ายห้องปฏิบัติการทั้งในและต่างประเทศ

(๖) การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ผู้ชำนาญทดสอบเฉพาะด้าน ให้ครอบคลุมทุกสาขาและเป็นไปตามเกณฑ์สากล

(๗) การสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทดสอบ รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านการบริการและรับรองคุณภาพห้องปฏิบัติการ

๕) การพัฒนา ปรับปรุง ระบบกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ สินค้า/บริการที่ได้รับการรับรอง เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

๓.๑.๗.๔ มาตรการสำหรับภาคการศึกษา ประชาสัมพันธ์ และการตลาด เพื่อพัฒนาระบบการเผยแพร่องค์ความรู้ และข้อมูลด้านสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดังนี้

๑) การจัดทำสื่อสนับสนุน ด้านวิชาการและการประชาสัมพันธ์ ในการ

ส่งเสริมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ การจัดทำสื่อโทรทัศน์ การจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี

๒) การจัดอบรม สัมมนา ให้แก่ สื่อมวลชน ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้า/บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสื่อมวลชนสีเขียว ให้ช่วยกระจายความรู้ให้ประชาชน ผู้บริโภคมีความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม ทักษะคิด และ จิตสำนึก ในการสนับสนุนการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๓) การส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาครัฐ สถานศึกษา และองค์กรเอกชน จัดกิจกรรม ส่งเสริมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา เช่นการสอดแทรกไว้ในหลักสูตรในทุกระดับการศึกษา

๔) การสร้างระบบคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างกลไกรับประกันคุณภาพของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หากผู้บริโภคซื้อ แล้วเกิดเสียหายในระยะเวลารับประกัน สามารถนำมาเปลี่ยนคืนได้ที่ร้านที่จำหน่ายได้โดยแสดงสำเนาใบเสร็จเป็นหลักฐานประกอบ

๕) การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์แสดง / จำหน่ายสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๖) การลดอุปสรรคในการจำหน่ายสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในประเทศ และ การส่งออกสินค้าที่ผลิตในประเทศ

๗) การส่งเสริมเครือข่ายผู้ผลิต/ผู้จำหน่าย ผู้ให้บริการ สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้รวมกลุ่มเป็นเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้มีจำหน่าย/ให้บริการในทุกจังหวัดอย่างกว้างขวาง เช่น ประชาคมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๘) การสนับสนุนกลไกด้านราคา เพื่อสนับสนุนให้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เหมาะสม เช่น การจัตมทรรรมสินค้าหลากหลายเขียวเพื่อจำหน่ายในราคาถูก การจัดเก็บภาษี มูลค่าเพิ่มในอัตราต่ำสำหรับสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมฯ

๙) การประสานความร่วมมือจากสื่อมวลชน สถานีวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และโดยเฉพาะสื่อของภาครัฐ ในการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานทุกรูปแบบในสื่อทุกชนิด อย่างต่อเนื่อง กว้างขวางและทั่วถึง การให้การสนับสนุนด้านโฆษณา เช่น ขอความร่วมมือสื่อมวลชนในการขยายระยะเวลาเครดิตการเรียกเก็บเงินค่าโฆษณาสำหรับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างมาตรการจูงใจด้านภาษี ฯลฯ

๑๐) การประสานหน่วยงาน เช่น กระทรวง สภาคอม ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรม ยกย่องผู้ประกอบการ ที่ผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ เช่น Eco-product Award การรับรองหลากหลาย มาตรฐานโรงแรม ๕ ดาว ไปไม่เขี้ยว รางวัล Energy Award สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐาน GAP อาหารและเครื่องดื่มที่ได้รับมาตรฐาน HACCP ฯลฯ

๑๑) การส่งเสริมเครือข่ายผู้บริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น เครือข่ายเยาวชนเพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืน ฯลฯ ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการเพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืนในระดับชุมชนและครัวเรือน และการมีส่วนร่วม ติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบ โครงการของภาครัฐ และ ให้ข้อเสนอแนะ ผลักดันมาตรการต่อภาครัฐ

๓.๑.๘ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

เมื่อระยะเวลาในการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ สิ้นสุดลง กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำ (ร่าง) แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ขึ้น เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดย (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ฉบับใหม่นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และขยายผลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์การมหาชน ส่งเสริมให้ภาคผู้ผลิต และผู้ประกอบการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ และกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้มีปริมาณสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในท้องตลาดเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างกระบวนการทัศน์และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สังคมมีการบริโภคที่ยั่งยืน

(ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ เป็นแผนงานบูรณาการระดับประเทศ ที่หน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวงและระดับกรมต่างๆ มีบทบาทสำคัญในการเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ กระทรวงการคลัง สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพลังงาน กระทรวงคมนาคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานกรุงเทพมหานคร โดยร่างแผนส่งเสริม พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ จำนวน ๔ ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

๓.๑.๘.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ คือ ขับเคลื่อนปริมาณการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย ๓ เป้าประสงค์ รวม ๘ แผนงาน ดังนี้

๑) เป้าประสงค์ที่ ๑.๑ เพิ่มจำนวนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เข้าสู่ระบบจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ มี ๔ แผนงาน คือ

(๑) ปรับปรุงระเบียบพัสดุภาครัฐให้หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดซื้อ

จัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยให้สิทธิทางด้านราคา

(๒) คัดเลือกและจัดทำเกณฑ์ข้อกำหนดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเข้าสู่ระบบการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการของภาครัฐ เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๕ รายการ/ปี

(๓) เพิ่มจำนวนประเภทและจำนวนของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

(๔) ส่งเสริมการให้รางวัลกับหน่วยงานที่ดำเนินการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลงานดีเด่นในด้านสัดส่วนงบประมาณและยอดงบประมาณรวมสูงสุดที่มีการจัดซื้อสินค้าและจ้างบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงรวมทั้งนวัตกรรมหรือรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งด้านงบประมาณและสิ่งแวดล้อมด้วย

๒) เป้าประสงค์ที่ ๑.๒ เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้หน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างฯ และสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี ๒ แผนงาน คือ

(๑) ส่งเสริมให้มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหน่วยงานต้นแบบของภาครัฐ ครอบคลุมหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจสอบ ออกระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยงานจัดสรรงบประมาณ และหน่วยงานบริหารของแต่ละกระทรวง ได้แก่ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง สำนักงานงบประมาณ สำนักงานปลัดกระทรวงฯ ของทุกกระทรวง และส่วนราชการระดับท้องถิ่น โดยมีการจัดทำแผนระยะยาวเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงาน

(๒) เสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรฝ่ายจัดซื้อของภาครัฐ ผู้ที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจสอบและออกระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยงานจัดสรรงบประมาณ และผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) เป้าประสงค์ที่ ๑.๓ ส่งเสริมสร้างให้ผู้มีหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้สะดวก มี ๒ แผนงาน คือ

(๑) จัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างอย่างง่าย และทบทวนความเหมาะสมทุกปี

(๒) จัดทำฐานข้อมูลรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่หน่วยงานภาครัฐ สามารถจัดซื้อจัดจ้างได้ และปรับปรุงทุกเดือน เช่น ในรูปแบบ Eco-Product Directory เป็นต้น

๓.๑.๘.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ คือ กระตุ้นการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๗ เป้าประสงค์ รวม ๒๑ แผนงาน ดังนี้

๑) เป้าประสงค์ที่ ๒.๑ ส่งเสริมให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ พัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและขอการรับรองฉลากสิ่งแวดล้อมที่ได้รับรองโดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น ฉลากเขียวและฉลากใบไม้เขียว เป็นต้น รวมทั้งการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการได้มีการ

พัฒนาและปรับปรุงให้เข้าสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียว เพื่อกระตุ้นตลาดและเตรียมความพร้อมเข้าสู่กลไกของการรับรองฉลากสิ่งแวดล้อมต่อไป มี ๗ แผนงาน คือ

(๑) โครงการนำร่องสำหรับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และขอการรับรองฉลากสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการรับรองโดยหน่วยงานภาครัฐ เน้นฉลากเขียว และฉลากใบไม้เขียว

(๒) โครงการนำร่องสำหรับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และขอการรับรองฉลากสิ่งแวดล้อมประเภทอื่นๆ ที่รับรองโดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น ฉลากลดคาร์บอน ฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ เป็นต้น

(๓) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการพัฒนาและปรับปรุงเข้าสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียว

(๔) สนับสนุนส่งเสริมด้านเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมชุมชนท้องถิ่น

(๕) กำหนดแนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่น หรือ SMEs เข้าร่วมดำเนินโครงการ รวมถึงการส่งเสริมการรวมกลุ่มการส่งต่อผลิตภัณฑ์ให้กับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

(๖) สนับสนุนให้ระบบการทดสอบและรับรองฉลากเขียว และฉลากใบไม้เขียว มีความรวดเร็ว และให้ครอบคลุมรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงอำนวยความสะดวกการขึ้นทะเบียน

(๗) จัดแบ่งให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การรับรองสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒ ระดับ ได้แก่ การรับรองโดยการประเมินตนเอง (Self-Assessment) ซึ่งจะมีการสุ่มตรวจ (Spot Check) เป็นระยะ และการรับรองโดยหน่วยงานรับรองมาตรฐาน (Certification Body) เช่น ฉลากสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยจะส่งเสริมให้หน่วยงานที่รับรองโดยการประเมินตนเอง เข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานภายในระยะเวลา ๔ ปี

๒) เป้าประสงค์ที่ ๒.๒ การปรับกระบวนการผลิตสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับการปรับกระบวนการและพฤติกรรมผู้บริโภคผู้สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี ๑ แผนงาน คือ ส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้ให้บริการใช้หลักการผลิตและบริการที่สะอาด (หลักการ ๓R) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของภาคการผลิตและบริการและนำไปสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) เป้าประสงค์ที่ ๒.๓ ให้มีฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของวัสดุและผลิตภัณฑ์ของประเทศ มีผู้เชี่ยวชาญ และมีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการออกแบบพัฒนาวัสดุ ผลิตภัณฑ์ และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดและมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของประเทศคู่ค้าที่สำคัญเพื่อส่งเสริมภาคการส่งออก มี ๔ แผนงาน คือ

(๑) จัดทำฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของวัสดุและผลิตภัณฑ์ของประเทศ เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานรองรับการประเมินความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์และบริการ

(๒) วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการออกแบบพัฒนาวัสดุ

ผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๓) พัฒนาเครือข่ายฐานข้อมูลองค์ความรู้ในการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการสนับสนุนเทคโนโลยี ข้อกำหนดและมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าแต่ละประเทศเพื่อส่งเสริมภาคการส่งออก

(๔) สนับสนุนให้มีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญเฉพาะรายสาขาอุตสาหกรรม (sector) ให้ครอบคลุมกลุ่มสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) เป้าประสงค์ที่ ๒.๔ เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจสำหรับภาคผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ให้บริการ มี ๑ แผนงาน คือ จัดการฝึกอบรม ประชุม หรือสัมมนา ให้แก่ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้ให้บริการสินค้า เกี่ยวกับฉลากสิ่งแวดล้อม ระเบียบ ขั้นตอน กลไกในการขอการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment : LCA) และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design)

๕) เป้าประสงค์ที่ ๒.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ ที่ผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ เช่น ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านภาษี มี ๒ แผนงาน คือ

(๑) สนับสนุนและให้สิทธิประโยชน์ ผ่านมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ สำหรับการวิจัย พัฒนา และการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้การสนับสนุน ด้านการเงิน และมาตรการจูงใจด้านภาษีต่างๆ รวมทั้งการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราต่ำสำหรับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

(๒) สนับสนุนกลไกด้านการตลาดให้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำหน่ายได้ในราคาที่เหมาะสม

๖) เป้าประสงค์ที่ ๒.๖ จัดกิจกรรมยกย่องผู้ประกอบการที่ผลิต หรือคิดค้นสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี ๒ แผนงาน คือ

(๑) จัดกิจกรรมยกย่องผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๒) จัดประกวด Eco-design Award เป็นประจำทุกปี สำหรับผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๗) เป้าประสงค์ที่ ๒.๗ การพัฒนาปรับปรุงระบบการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี ๔ แผนงาน คือ

(๑) จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของศูนย์และห้องปฏิบัติการทดสอบ ที่มีขีดความสามารถในการทดสอบ รับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการเข้าใช้งานได้สะดวก

(๒) เพิ่มขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการของภาครัฐและเอกชน ให้มีความสามารถและมีคุณภาพตามมาตรฐานการรับรองระบบงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถรองรับกับความต้องการของตลาดได้อย่างพอเพียง

(๓) ฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ด้าน

ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ระบบการตรวจประเมิน มาตรฐานสินค้า

(๔) จัดให้มีกลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการทดสอบและตรวจสอบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพัฒนาระบบประกันคุณภาพการตรวจสอบ

๓.๑.๘.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ คือ สร้างฐานการบริโภคอย่างยั่งยืนของภาคประชาชน และองค์กร ประกอบด้วย ๗ เป้าประสงค์ รวม ๑๘ แผนงาน ดังนี้

๑) เป้าประสงค์ที่ ๓.๑ ปรับกระบวนการทัศน์และพฤติกรรมผู้บริโภคสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง มี ๔ แผนงาน คือ

(๑) สร้างความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามมาตรการ หรือสิ่งจูงใจ เช่น การสร้างความร่วมมือกับห้างสรรพสินค้าชั้นนำ และห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ ในการลงนามความร่วมมือให้มีการจัดรณรงค์ให้ประชาชนเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

(๒) จัดทำสื่อสนับสนุน ด้านวิชาการ และการประชาสัมพันธ์ เช่น การจัดทำเอกสารเผยแพร่ ในรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่ออื่นๆ รวมทั้งการจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ

(๓) จัดอบรม ประชุม หรือสัมมนาให้แก่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐ

(๔) จัดทำ Eco-Product Directory เพื่อเป็นแหล่งรวมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประจำทุกปี

๒) เป้าประสงค์ที่ ๓.๒ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย องค์กรมหาชน และหน่วยงานในกำกับของรัฐ รวมทั้งองค์กรธุรกิจเอกชนมีนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี ๓ แผนงาน คือ

(๑) สร้างความตระหนักให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัย องค์กรมหาชน และองค์กรธุรกิจเอกชน

(๒) ผลักดันนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านกิจกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) ของหน่วยงาน

(๓) ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรเอกชน ผ่านห่วงโซ่อุปทานหรือการจัดการสิ่งแวดล้อมผ่านคู่ค้าทางธุรกิจ

๓) เป้าประสงค์ที่ ๓.๓ ส่งเสริมให้สถานศึกษา มีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี ๒ แผนงาน คือ

(๑) ส่งเสริมให้มีวิชาด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Assessment: LCA) การออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-design) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมในสถาบันการศึกษา

(๒) ส่งเสริม ให้มีเรื่องสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใน

กิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถาบันการศึกษา

๔) เป้าประสงค์ที่ ๓.๔ เพิ่มขีดความสามารถในการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนและองค์กรในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี ๒ แผนงาน คือ

(๑) ส่งเสริมเครือข่ายผู้บริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น เครือข่ายจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (Thai Green Purchasing Network: TGPN)

(๒) จัดให้มีกลไกเชื่อมโยงเครือข่ายผู้บริโภค ทั้งระดับบุคคลและองค์กร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความร่วมมือกันด้านสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕) เป้าประสงค์ที่ ๓.๕ เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกคุ้มครองผู้บริโภค มี ๓ แผนงาน คือ

(๑) ปรับปรุงกฎหมายควบคุมและกำกับดูแลสื่อคุ้มครองการบริโภคในภาคประชาชน เช่นกฎหมายด้านการควบคุมสื่อการคุ้มครองผู้บริโภค การป้องกันการละเมิดสิทธิ เป็นต้น ให้ครอบคลุมสาระสำคัญในเรื่องกระบวนการความรับผิดชอบ การบังคับใช้กฎหมาย การให้ข้อมูลต่อผู้บริโภคอย่างมีความรับผิดชอบ และการมีบทบาทในการปรับเปลี่ยนสังคมไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน

(๒) ส่งเสริมเครือข่าย สื่อโฆษณา และประชาสัมพันธ์ ให้เข้ามามีบทบาทในการปรับเปลี่ยนสังคมไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน โดยจัดให้มีเครือข่ายให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจด้านการผลิตสื่อตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีจิตสำนึก ในการใช้สื่อเผยแพร่โฆษณาที่เอื้อต่อการบริโภคที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง

(๓) จัดให้มีศูนย์ข้อมูลเพื่อผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตนมากขึ้น

๖) เป้าประสงค์ที่ ๓.๖ สนับสนุนและส่งเสริมการจัดงานแสดงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระดับชาติ เป็นประจำทุกปี มี ๒ แผนงาน คือ

(๑) จัดงานแสดงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco Product Fair) ระดับชาติเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

(๒) จัดตั้งศูนย์แสดงนิทรรศการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco center) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรับทราบข่าวสารและให้บริการแก่ผู้สนใจ

๗) เป้าประสงค์ที่ ๓.๗ ส่งเสริมมุมมองสำหรับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแหล่งการค้าหรือห้างสรรพสินค้าต่างๆ มี ๒ แผนงาน คือ

(๑) ส่งเสริมให้ศูนย์การค้าหรือร้านสะดวกซื้อ จัดทำชั้นวางหรือแผนกสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีการจัดโปรโมชั่นลดราคาสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดมหกรรมสินค้าฉลากเขียวเพื่อจำหน่ายในราคาถูก

(๒) จัดให้มีระบบสารสนเทศ เป็นแหล่งข้อมูลรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.๑.๘.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ คือ การบริหารและกำกับดูแลแผนการส่งเสริมฯ

ประกอบด้วย ๓ เป้าประสงค์ รวม ๘ แผนงาน ดังนี้

๑) เป้าประสงค์ที่ ๔.๑ จัดทำและทบทวนแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างฯ ของภาครัฐ และการเพิ่มจำนวนสินค้าและบริการ ในการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น มี ๔ แผนงาน คือ

(๑) จัดทำและทบทวนแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างฯ ของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยพยายามรักษาเป้าหมายเดิม และเพิ่มเป้าหมายจำนวนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งมีการกำหนดนิยามในร่างแผนฯ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานมีความเข้าใจตรงกัน

(๒) จัดทำบทวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเทียบกับสินค้าทั่วไปทั้งหมด

(๓) จัดทำบทวิเคราะห์แสดงสถานะการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรของภาครัฐ และข้อมูลการใช้บริการและสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นภาพรวมของประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์ความก้าวหน้าและผลลัพธ์การดำเนินการตามนโยบาย

(๔) การประเมินผลกระทบของการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของภาครัฐในด้านต่างๆ รวมทั้งให้มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่สาธารณชนต่อเนื่องทุกปี เช่น การประเมินผลกระทบของโครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐในการช่วยลดมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตสินค้าและบริการ การประเมินผลกระทบต่อส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Shares) สำหรับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภายในประเทศโดยรวมทั้งในเชิงปริมาณและราคา การประเมินผลกระทบต่องบประมาณภาครัฐหลังจากได้มีการดำเนินโครงการฯ ที่ผ่านมา เป็นต้น

๒) เป้าประสงค์ที่ ๔.๒ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนด มี ๑ แผนงาน คือ ติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ

๓) เป้าประสงค์ที่ ๔.๓ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนด มี ๓ แผนงาน คือ

(๑) สนับสนุน “เครือข่ายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของประเทศ” ให้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน

(๒) สนับสนุน “กลไกเครือข่ายการเชื่อมโยงข้อมูลจากต่างประเทศ” ที่มีการจัดทำข้อมูลด้าน Green ต่างๆ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) มีการผลักดันร่างแผนฯ ให้ประสบความสำเร็จภายใน ๒ ปีแรก และติดตามผลจากค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายในอีก ๒ ปีต่อมา เพื่อเป็นข้อมูลในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและป้องกันสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเข้ามาจำหน่ายในประเทศ

๓.๒ ผลการดำเนินงานตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เป็นไปตามแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ และแผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ดังนี้

๑) การขอความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมดำเนินการตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๗๐ หน่วยงาน ตามเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีเป้าหมายในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ๑๗ รายการ (๑๔ สินค้า และ ๓ บริการ)

๒) การดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยการจัดสัมมนาและนิทรรศการให้กับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดทำรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การจัดทำเอกสารเผยแพร่ต่างๆ การให้รางวัลแก่หน่วยงานภาครัฐและภาคผู้ผลิตที่มีผลงานดีเด่นในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การจัดทำมุมสินค้าสีเขียวโดยความร่วมมือกับห้างสรรพสินค้า เช่น คาร์ฟูและร้านเซเว่น อีเลฟเว่น

๓) การจัดทำเกณฑ์ข้อกำหนดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม

๔) การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (LCA) ของสินค้าที่มีการจัดทำเกณฑ์ข้อกำหนดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว จำนวน ๕ ประเภท ได้แก่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ กระดาษชำระ เพอร์นิเจอร์เหล็ก เพอร์นิเจอร์ไม้ และน้ำมันหล่อลื่นรถยนต์ เป็นต้น

๕) การจัดประชุมผู้ผลิต ผู้จำหน่ายสินค้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย มูลนิธิไบโอดีเซลเขียว เครือข่ายจัดซื้อสีเขียว เครือข่ายการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ เป็นต้น เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรค

๖) การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ภายใต้คณะกรรมการควบคุมมลพิษ เพื่อเสนอนโยบาย มาตรการ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามแผนส่งเสริมฯ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ โดยมีรองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานอนุกรรมการร่วม

๗) การแต่งตั้งคณะกรรมการเทคนิคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้คณะกรรมการควบคุมมลพิษ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำเกณฑ์ข้อกำหนดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการฯ โดยมีรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษเป็นประธานอนุกรรมการ

๘) ทำการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ รวมถึงเข้าร่วมดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายและประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายการจัดซื้อสีเขียวของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำเนินการโดยฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำการศึกษาผลกระทบ

ด้านสิ่งแวดล้อมจากการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจำนวน ๑๐ รายการ พบว่าสามารถลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ได้ ๒๕,๖๘๕.๕๒ ตัน และภาครัฐได้รับผลประโยชน์โดยอ้อมจากการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพียง ๑๒ รายการรวมมูลค่าถึง ๒๒๓.๕๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๕ ของงบประมาณจัดซื้อสินค้าทั้งหมด และนอกจากนี้ได้มีการศึกษาผลกระทบต่อตลาดสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านกลไกตลาดตามแผนฯ โดยการกระตุ้นอุปสงค์และอุปทานตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตมีความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้นโดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๔ มีการขอการรับรองฉลากเขียวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งเกิดการขยายตัวของตลาดสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพิ่มขึ้นด้วย

๓.๓ ปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

ประเทศสมาชิกในกลุ่มสหภาพยุโรปจำนวน ๗ ประเทศ ที่มีผลการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ดี หรือเรียกกันว่ากลุ่ม “Green ๗” ประกอบไปด้วย ประเทศออสเตรีย เดนมาร์ก ฟินแลนด์ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ สวีเดน และอังกฤษ (อ้างตาม ธารารัตนนฤมิตร ๒๕๕๖) โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กลุ่ม Green ๗ ประสบความสำเร็จประกอบด้วย

- ๑) การมีการสนับสนุนที่แข็งแกร่งจากฝ่ายการเมืองและการมีแนวทางการปฏิบัติระดับประเทศ (Strong Political Drivers and National Guidelines)
- ๒) การมีโครงการระดับชาติ (National Programmes) และต่อเนื่องหลายปี
- ๓) ความพร้อมด้านข้อมูลสารสนเทศ (Information Sources) ผ่านเว็บไซต์และฉลาก Eco-labels
- ๔) การมีเทคนิคการจัดซื้อจัดจ้างที่มีนวัตกรรม (Innovative Procurement Techniques) เช่นการคิดตลอดวัฏจักรสินค้า
- ๕) หน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างใช้ระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (Purchasing Organizations Apply Environmental Managements Systems: EMS)

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ได้สำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ โดยการส่งแบบสอบถาม สามารถสรุปปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ดังนี้

- ๑) กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - (๑) นโยบายของรัฐควรมีความชัดเจนและมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง
 - (๒) ควรใช้กฎระเบียบบังคับในการดำเนินการ
 - (๓) การมีระบบ Regulator ที่เข้มแข็ง ทั้งในส่วนของหน่วยงานที่กำกับมาตรฐานเกี่ยวกับ Green Products และหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย Government Procurement
 - (๔) การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ Green Products แบบบูรณาการทั้งในด้าน Demand Side และ Supply Side

๒) การเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(๑) การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนเข้าใจถึงการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ รวมถึงรายละเอียดของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๒) การสร้างจิตสำนึก การให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่พัสดุ และผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดซื้อจัดจ้าง

๓) การส่งเสริมการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๑) ภาครัฐควรดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างกลไกตลาด เพิ่มความต้องการ (Demand) สินค้าและผลิตภัณฑ์ เมื่อ Demand เพิ่ม จะเป็นสิ่งผลักดันให้เกิดการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นตามไปด้วย

(๒) ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการบริโภคอย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้างจิตสำนึกของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการบริโภค หันมาให้การสนับสนุนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) การส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๑) ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และควรสนับสนุนให้ภาคธุรกิจมีการพัฒนาสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เพิ่มมากขึ้น

(๒) ภาคธุรกิจ/เอกชนควรผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค โดยเฉพาะสินค้าที่มีความจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระดาษ หมึกพิมพ์ เป็นต้น

(๓) รัฐควรให้การสนับสนุนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการให้ราคาของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสามารถแข่งขันได้ในตลาด

(๔) การมีข้อมูลจำนวนประเภทสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้นและครอบคลุม

(๕) การจัดหาและรวบรวมสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เป็นหมวดหมู่ง่ายต่อการเลือกซื้อ

๕) การส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือเทคโนโลยีสะอาด

๓.๔ รูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน

การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่จำเป็นต้องดำเนินการเฉพาะในภาครัฐเพียงภาคส่วนเดียว ภาคเอกชนและภาคครัวเรือนสามารถซื้อสินค้าและจ้างบริการโดยคำนึงถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกัน ซึ่งนั่นคือจุดมุ่งหมายสำคัญของการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นั่นคือ สังคมไทยในภาพรวมมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และเลือกที่จะใช้สินค้าที่มีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดการเกิดมลพิษ โดยในที่นี้ได้ทำการศึกษารูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า

และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน ที่รวมไปถึงความพยายามในการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรขององค์กรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเอาแนวปฏิบัติที่ดีมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐต่อไป เพื่อจะได้เชื่อมโยงการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชนไปสู่ภาคครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้บริโภคผลิตภัณฑ์โดยตรง สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตในระยะยาวของการเลือกบริโภคสินค้าและใช้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคาดหวังให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมการผลิตที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

๓.๔.๑ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ เอสซีจี (SCG)

มีการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ Green Business ด้วย ๒ กลยุทธ์หลัก คือ การสร้างกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Process) และการวิจัยและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Products) โดยเลือกใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่ดีที่สุดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบหลักการ ๓ R (Reduce, Reuse/Recycle และ Replenish) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และลดการก่อให้เกิดของเสียและมลพิษ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน อาทิ

๑) กำหนดเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๖๓ จากปีฐาน ๒๕๕๐ โดยพัฒนาอุปกรณ์เครื่องจักรให้สามารถใช้พลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และศึกษาวิจัยการใช้เชื้อเพลิงทดแทน โดยในปี ๒๕๕๓ เอสซีจีสามารถใช้พลังงานทดแทนได้ร้อยละ ๑๔ นอกจากนี้ เอสซีจี ซีเมนต์ ได้นำความร้อนเหลือใช้ในกระบวนการผลิตปูนซีเมนต์กลับมาใช้ผลิตไฟฟ้าด้วยระบบ Waste Heat Power Generator ทุกสายการผลิต ทำให้ก๊าซเรือนกระจกลดลงปีละประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ตัน

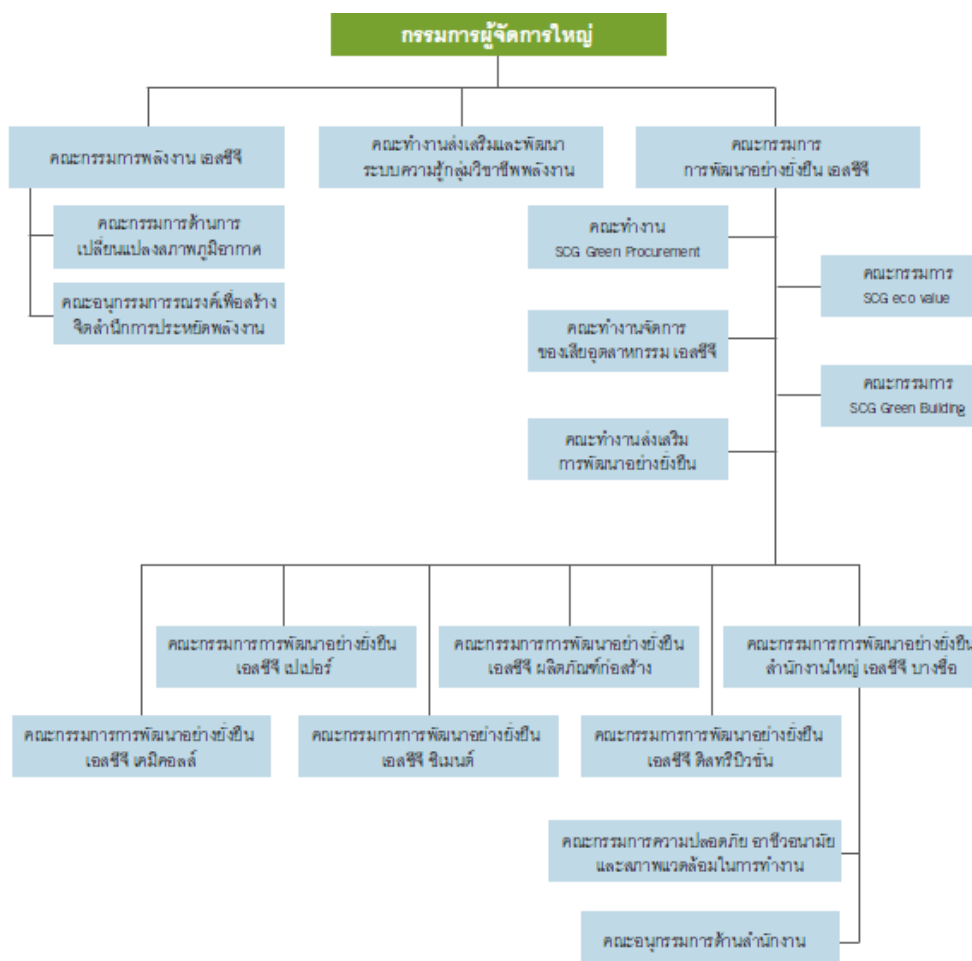
๒) กำหนดนโยบายการจัดซื้อที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการผลักดันการประกอบธุรกิจ บนพื้นฐานของความตระหนักต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) มีการนำแนวคิดการประเมินวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์มาประยุกต์ใช้กับธุรกิจ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าและบริการ โดยการจัดตั้งคณะทำงาน SCG Green Procurement และคณะทำงานจัดซื้อของธุรกิจต่างๆ ที่ช่วยสนับสนุนการคัดเลือก ตั้งแต่วัตถุดิบ วัสดุสนับสนุนการผลิต วัสดุอะไหล่ และวัสดุทั่วไปที่มีคุณภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการจัดทำโครงการ Greening the Supply Chain เพื่อสนับสนุนการจัดหาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาคู่ธุรกิจ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา และสร้างแรงจูงใจจากระบบการจัดซื้อ เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ธุรกิจต่างๆ สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยมีการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Procurement) ที่มีมูลค่ารวมเป็นเงิน ๓,๘๑๑ ล้านบาท

๓) กำหนดฉลากสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมประเภทการรับรองตนเองภายใต้ฉลาก SCG eco value ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาที่อ้างอิงมาตรฐาน ISO ๑๔๐๒๑: Environmental Labels and Declarations Self-Declared

Environmental Claims ควบคุมเกี่ยวกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียและผลกระทบที่เกิดขึ้นตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ อาทิ การออกแบบ การลดการใช้วัตถุดิบ พลังงาน น้ำในการผลิต และการใช้งานของผู้บริโภค การใช้วัสดุและพลังงานหมุนเวียน การนำกลับมาใช้ใหม่หรือมีส่วนประกอบจากวัสดุที่เวียนกลับมาใช้ใหม่ การลดของเสียและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยการแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาเทคนิค (Technical team) เป็นผู้พิจารณาให้การรับรองข้อมูลเชิงปริมาณของสินค้าและบริการที่ได้ฉลาก SCG eco value เพื่อให้การแสดงผลมีความน่าเชื่อถือและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เอสซีจีมีสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สินค้าและบริการที่ได้รับการรับรอง SCG eco value) จำนวน ๖๑ ผลิตภัณฑ์ ที่มีมูลค่ายอดขายคิดเป็นร้อยละ ๑๔ ของรายได้จากการขายทั้งหมด นอกจากนี้ ยังแสวงหาโอกาสในธุรกิจใหม่ๆ อาทิ พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนอาคารประหยัดพลังงาน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔) ร่วมดำเนินโครงการกักबंध์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ประเมินวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์และได้รับการรับรองฉลากลดคาร์บอน (Carbon Reduction Label) รวม ๓๗ ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์ด้วยฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint Label) รวม ๑๗ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมา ทำให้สามารถลดการใช้พลังงานต่อหน่วยการผลิตได้ร้อยละ ๓ ถึง ๘ ในเอสซีจี เคมิคอลส์ เอสซีจี ซีเมนต์ และเอสซีจี ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง

๕) เอสซีจีได้ให้ความสำคัญและมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว เอสซีจี (SCG Green Procurement) และคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่มาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละสาขาวิชาชีพ อาทิ คณะทำงานจัดการของเสียอุตสาหกรรม คณะกรรมการ SCG Eco Value และคณะกรรมการ SCG Green Building และคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืน เอสซีจี (SCG Sustainable Development Committee) ที่กำกับดูแลโดยคณะผู้บริหารระดับสูง เอสซีจี คือ กรรมการผู้จัดการใหญ่จากทุกกลุ่มธุรกิจ และผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ทุกท่าน เพื่อกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ แผนการดำเนินงานทั้งของบริษัท รวมถึงแผนการดำเนินงานกับชุมชนโดยรอบพื้นที่ดำเนินการ และได้จัดให้มีระบบการติดตามผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องดังแผนภูมิ

ภาพที่ ๓ โครงสร้างการทำงานของกรจัดการซื้อจัดจ้างสีเขียว

๓.๔.๒ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท.

มีการดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยได้กำหนดให้มี “แนวทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนของผู้ค้า ปตท.” (PTT Supplier Sustainable Code of Conduct) ซึ่งได้เริ่มบังคับใช้แนวทางฯ ดังกล่าว มาตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อผลักดันให้ผู้ค้าของ ปตท. มีการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรม ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เคารพสิทธิมนุษยชน และคำนึงถึงชีวอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน โดยแนวทางฯ ดังกล่าวมีผลในการกำกับดูแลผู้ค้าของ ปตท. ที่ทำสัญญาในวงเงินตั้งแต่ ๒ ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งผู้เสนอราคาที่ ปตท. ตกลงในการซื้อ/จ้าง/เช่า จะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม “แนวทางการปฏิบัติอย่างยั่งยืนของผู้ค้า ปตท.” โดย ปตท. ขอสงวนสิทธิ์ในการเข้าตรวจสอบการดำเนินการตามแนวทางฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ หนึ่งในแนวทางฯ ดังกล่าว กำหนดให้ผู้ค้าของ ปตท. มุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและลดปริมาณการปล่อยมลพิษต่างๆ ตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์และบริการ

ในปี ๒๕๕๖ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ประกาศนโยบายการ จัดซื้อจัดจ้างผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Procurement) ภายใต้บริบท ของการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน โดยสร้างกลไกส่งเสริมและสนับสนุนการจัดหาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างอุปสงค์ (Green Demand) ให้แก่ตลาด และการ สนับสนุนให้ผู้ผลิต หรือ Supplier ได้มีการปรับปรุงคุณภาพสินค้าหรือบริการของตน เพื่อตอบสนอง ความต้องการของตลาดที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมผ่านห่วงโซ่ อุปทานสีเขียว (Green Supply Chain Management) โดยเชื่อมโยงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิต การจัดซื้อ การขนส่ง และการส่งมอบผลิตภัณฑ์ และ ส่งเสริมให้มีการใช้หลักการผลิตที่สะอาดและการป้องกันมลพิษในทุกขั้นตอน เพื่อเพิ่มจำนวนสินค้า และบริการสีเขียวให้เข้าสู่ระบบจัดซื้อจัดจ้างของบริษัท และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการ จัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้แก่หน่วยงานของผู้ใช้สินค้าหรือบริการ ปรับกระบวนการทัศน์และพฤติกรรมการใช้สินค้าและบริการของหน่วยงานในบริษัท ให้มีความรู้ความ เข้าใจและตระหนักในการเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ พัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหาร จัดการสิ่งแวดล้อมผ่าน Supply Chain Management คุณสมบัติสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม

๓.๕ การวิเคราะห์สถานภาพความพร้อมจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส โดยใช้ SWOT Analysis ของการดำเนินงานภาครัฐ เปรียบเทียบกับภาคเอกชน

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการตรวจเอกสาร เพื่อประเมิน สถานภาพความพร้อม จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส และทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ การดำเนินงานการเพื่อจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ กับ การ ดำเนินงานเพื่อจัดหาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน โดยเลือกบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ เอสซีจี ซึ่งมีการดำเนินการในด้านดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง และมี ข้อมูลเพียงพอสำหรับนำมาวิเคราะห์และทำการเปรียบเทียบ โดยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis และการวิเคราะห์สรุปเชิงพรรณนา สามารถสรุปจุดแข็งของการดำเนินการเพื่อจัดซื้อจัดจ้าง สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ เปรียบเทียบกับการดำเนินงานเพื่อจัดหาที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน ได้ดังนี้

ตารางที่ ๑ จุดแข็งของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระหว่าง
ภาครัฐและเอกชน

จุดแข็ง	
ภาครัฐ	ภาคเอกชน
๑. เป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุดที่จะสามารถสร้างแรงขับเคลื่อนให้ภาคการผลิตมีการปรับฐานการผลิต มุ่งไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้เกิดการบริโภคที่ยั่งยืนได้	๑. เป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ มีศักยภาพในการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมออกสู่ตลาด และสามารถขับเคลื่อนให้ธุรกิจคู่ค้าปรับฐานการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. มีนโยบายของรัฐ กฎหมาย ระเบียบ มาตรการ และแผนส่งเสริมฯ จำนวนมาก ที่เอื้อและสนับสนุนให้ภาครัฐดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๒. มีนโยบายในการดำเนินธุรกิจตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักธรรมาภิบาล
๓. มีคณะกรรมการกำกับดูแลในระดับกรม โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓. มีคณะกรรมการที่มีการกำกับดูแลในระดับองค์กร ที่ประกอบด้วยกรรมการผู้จัดการใหญ่จากทุกกลุ่มธุรกิจ และผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ทุกท่าน ร่วมกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงาน
๔. มีการจัดตั้งคณะทำงานของแต่ละสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง	๔. มีคณะทำงานที่ดำเนินการเพื่อการจัดหาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๕. มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการของภาครัฐ โดยเริ่มจากหน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายไปยังหน่วยงานสังกัดกระทรวงอื่น ๆ	๕. มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Procurement) ที่มีมูลค่ารวมเป็นเงิน ๓,๘๑๑ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕
๖. เป็นจุดเริ่มต้นที่ชัดเจน และช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานและประเทศในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๖. เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรและประเทศในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
๗. เป็นหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานที่จะส่งเสริม/สนับสนุนให้ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ หรือภาคประชาชนดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม	๗. มีโครงการพัฒนาให้คู่ธุรกิจสามารถขึ้นทะเบียนในรายการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มจำนวนการจัดหาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทุกปี

จุดแข็ง	
ภาครัฐ	ภาคเอกชน
๘. ช่วยลดปริมาณการทำลายด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบริโภคสินค้าและใช้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๘. ช่วยลดปริมาณการทำลายด้านสิ่งแวดล้อมโดยดำเนินการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิต การดำเนินการตามหลัก ๓ R (Reduce Reuse/ Recycle Replenish) รวมถึงลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตและการซื้อพลังงาน
๙. มีการจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	NA
๑๐. มีแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ระดับประเทศ	๙. มีแผนส่งเสริมการดำเนินการเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมการดำเนินงานของทั้งองค์กร
๑๑. มีการพัฒนาปรับปรุงระบบการให้ฉลากให้ได้มาตรฐาน เช่น เครื่องหมายฉลาก ระบบการขึ้นทะเบียน และออกใบรับรองการใช้เครื่องหมายฉลาก	๑๐. มีการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และกำหนดฉลากสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมประเภทการรับรองตนเอง เช่น การรับรองตนเองของบริษัท เอสซีจี ภายใต้ฉลาก SCG eco value
๑๒. เป็นภาคส่วนที่เป็นผู้บริโภครายใหญ่ของประเทศ จึงเชื่อว่าจะสามารถขับเคลื่อนให้มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดผลอย่างรวดเร็ว	NA

การวิเคราะห์จุดอ่อนสำหรับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พบว่า ในประเด็นที่เป็นจุดอ่อนของภาครัฐ ภาคเอกชนกลับมีความคล่องตัว และใช้เป็นจุดแข็งเสริมสร้างการดำเนินงานเพื่อการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ตารางที่ ๒ จุดอ่อนของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระหว่างภาครัฐและเอกชน

จุดอ่อน	
ภาครัฐ	ภาคเอกชน
๑. ไม่มีกฎ ระเบียบ ที่รองรับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๑. มีกฎ ระเบียบขององค์กร และมีแนวปฏิบัติ ให้มีการปรับปรุงเป็นระยะ ทำให้มีกฎ ระเบียบ ที่ทันสมัยและเอื้อต่อการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. ไม่มีการออกเป็นข้อบังคับในการให้ปฏิบัติ เป็นการดำเนินการโดยสมัครใจ ทำให้การดำเนินงานไม่มีความต่อเนื่อง	๒. แม้ว่าจะไม่มีข้อบังคับ แต่เป็นหลักการที่ธุรกิจขนาดใหญ่จะต้องใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม แต่สามารถเลือกดำเนินกิจกรรมต่างๆได้โดยสมัครใจ และจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กร
๓. การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐไม่สามารถระบุคุณสมบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขอบเขต ขั้นตอน และสัญญาของการจัดซื้อจัดจ้าง เพราะจะเป็นการกีดกันสินค้าอื่น จึงไม่สามารถทำการซื้อหรือจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ตามความต้องการ	๓. สามารถระบุและคัดเลือกบริษัทคู่ค้าธุรกิจที่มีการจัดหาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๔. ไม่มีกระบวนการในการติดตามและประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การประเมินความสำเร็จไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุม	๔. มีการวางแผน มีเทคโนโลยี สมรรถนะ และบุคลากร ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๕. เป็นหน่วยงานที่ไม่ต้องคำนึงถึงผลกำไร และไม่มีระบบตรวจสอบที่ชัดเจน จึงไม่ใส่ใจที่จะดำเนินการเพื่อลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน ที่เกิดจากการประหยัดการใช้สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน และน้ำ เป็นต้น	๖. เป็นหน่วยงานที่คำนึงถึงผลกำไรและการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กร จึงมองแบบรอบด้านในการ

จุดอ่อน	
ภาครัฐ	ภาคเอกชน
๘. ขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจำเป็นต้องทำอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกที่ต้องเสริมสร้างจิตสำนึกและปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้เปลี่ยนมาใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	๗. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กรอย่างต่อเนื่อง
๑๑. ไม่มีหน่วยงานที่ดำเนินการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐอย่างเป็นทางการ	NA
๑๒. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แม้ภายในหน่วยงานภาครัฐเองยังอยู่ในวงจำกัด มีผู้รับทราบและเข้าใจในเรื่องนี้เฉพาะกลุ่ม	NA
๑๓. เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ ขาดความเชื่อมั่นในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเกรงว่าจะขัดกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕	NA
๑๔. ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการจัดส่งผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุก ๖ เดือน	NA

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปสรรคสำหรับการดำเนินงานการเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ กับ การดำเนินงานเพื่อจัดหาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน โดยบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ เอสซีจี มีผลดังนี้

ตารางที่ ๓ อุปสรรคของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระหว่างภาครัฐและเอกชน

อุปสรรค	
ภาครัฐ	ภาคเอกชน
๑. กฎ ระเบียบว่าด้วยพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐไม่เอื้อต่อการดำเนินการเพื่อจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค และความปลอดภัยของผู้บริโภค	๑. ไม่ต้องใช้กฎ ระเบียบเดียวกับของภาครัฐ จึงมีความคล่องตัวในการจัดซื้อจัดจ้าง
๒. บุคคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความเข้าใจและ ไม่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีกระบวนการฝึกอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจไม่เพียงพอ	๒. บุคคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ประกอบการที่เป็นคู่ค้า และผู้มีส่วนได้เสีย ได้รับการฝึกอบรมและเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดหาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๓. ขั้นตอนในการให้การตรวจสอบ ควบคุม และรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความยุ่งยาก	๔. มีการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และกำหนดฉลากสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมประเภทการรับรองตนเอง ที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด
๔. ราคาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่สูงกว่าสินค้าทั่วไป อาจส่งผลกระทบต่อ การคัดเลือกและตัดสินใจในการจัดซื้อจัดจ้าง และมีปัญหาต่อการจัดสรรงบประมาณ	NA
๕. ผู้บริโภคไทยยังขาดกลุ่มผู้บริโภคที่มีความห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อม (Green Consumer) จึงยังไม่นิยมนำปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ทำให้ตลาดสีเขียวของไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร	๕. มีกลุ่มผู้บริโภคเฉพาะที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และใช้ผลิตภัณฑ์ขององค์กรอย่างเพียงพอต่อปริมาณการผลิต

อุปสรรค	
ภาครัฐ	ภาคเอกชน
๖. มีจำนวนรุ่น ประเภท ชนิด และปริมาณของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุมกับความต้องการของตลาด และบางอย่างอาจมีเพียงยี่ห้อเดียว เป็นข้อจำกัดในการเลือกและตัดสินใจซื้อ	NA
๗. ขาดการสร้างกลไกด้านราคาระหว่างสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับสินค้าทั่วไป ต้นทุนและราคาผลิตภัณฑ์ที่สูงจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดลดลง	NA
๘. อาจถูกมองว่าเป็นการดำเนินมาตรการกีดกันสินค้าที่ไม่ใช่ระบบภาษี	NA
๙. ในช่วงต้นที่สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ตลาด อาจมีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกัน และหากผู้ผลิตไม่สามารถทำให้สินค้าเป็นที่นิยมได้ หรือไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้สินค้าไม่สามารถอยู่ในตลาดได้	NA
๑๐. สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้รับความสนใจเท่าหลากหลายประเภทอื่น เช่น ฉลากประหยัดไฟเบอร์ ๕ ที่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่ลดลง	NA
๑๑. ข้อมูลการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (LCA) ของประเทศไทยไม่เพียงพอสำหรับใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ผลิตใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	NA

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบโอกาสสำหรับการดำเนินการเพื่อจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ กับการดำเนินการเพื่อจัดทำที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาคเอกชน โดยบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ เอสซีจี มีผลดังนี้

ตารางที่ ๔ โอกาสของการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระหว่างภาครัฐและเอกชน

โอกาส	
ของภาครัฐ	ภาคเอกชน
๑. รัฐบาลประกาศใช้ยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategy) สำหรับการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่มีนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม สร้างระบบภาษีสิ่งแวดล้อม การอุดหนุนเพื่อลดต้นทุนการผลิต การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวในภาครัฐ (Green Procurement) ดังนั้น ควรเร่งรัดผลักดันให้การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ออกเป็นกฎหมายที่ทุกหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการ รวมถึงการออกกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานทั้งระบบ	๑. มีการดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล
๒. นำพาให้ประเทศมีภาพลักษณ์ในการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ และองค์การสหประชาชาติ จึงมีโอกาที่จะได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมดำเนินการโครงการนำร่องด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญๆ ในระดับภูมิภาคและระดับโลก	๒. เป็นองค์กรที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ทำให้ผลิตภัณฑ์และบริการขององค์กรเป็นที่ยอมรับและมีมาตรฐาน เป็นที่น่าเชื่อถือในระดับกลุ่มประเทศในอาเซียนและในระดับโลก จึงมีโอกาสนในการขยายการผลิตไปสู่นานาชาติ
๓. เริ่มมีผู้บริโภคและผู้ให้บริการเฉพาะกลุ่มที่เห็นความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มที่สังคมให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	๓. มีการผลิตสินค้าและให้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มและตลาดสีเขียว ซึ่งนับวันเพิ่มมากขึ้น
๔. สามารถส่งเสริมการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทุกด้าน ตั้งแต่สินค้าและบริการ โดยในปัจจุบันมีการใช้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจากชาวต่างชาติมากขึ้น	๔. ดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การบริหารจัดการโลจิสติกส์ อาคารประหยัดพลังงาน และอื่นๆ สามารถใช้ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ขององค์กร

โอกาส	
ของภาครัฐ	ภาคเอกชน
๕. มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ รวมไปถึงการปรับปรุงให้สถานที่ทำงานมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การมองระบบสิ่งแวดล้อมของสำนักงานทั้งระบบ ตลอดทั้งอาคารสถานที่และพื้นที่โดยรอบ เพื่อปรับปรุงให้เกิดการประหยัดพลังงาน น้ำ บุคคลากร และทรัพยากรอื่นๆ และมีพื้นที่สีเขียว	๕. เทคโนโลยีมีการพัฒนาและก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้กระบวนการผลิตสินค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าใหม่ๆ ซึ่งเอสซีจีมีการพัฒนานวัตกรรมอาคารประหยัดพลังงาน ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอาคารประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเภทการปรับปรุงอาคารใช้งาน ระดับสูงสุด LEED Platinum เป็นรายแรกในอาเซียน จากสภาอาคารเขียวสหรัฐอเมริกา
๖. แนวโน้มในการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนับวันจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโลกเข้าสู่ภาวะวิกฤตด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีการเกิดภัยพิบัติรุนแรง ประชาชนให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สังคมในยุคต่อไปจะมีการปรับกระบวนการตัดสินใจไปสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ เมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เชื่อว่าตลาดของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น	๖. องค์กรมีการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นระยะเวลายาวนาน จึงมีความพร้อมกว่าธุรกิจอื่น ในการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับตลาดที่ขยายตัวมากขึ้น
๗. เชื่อว่าการดำเนินการเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นประเด็นความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียนที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งภาครัฐของไทยมีโอกาสนำองค์ความรู้ที่ได้ ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในภูมิภาคอาเซียนและระดับสากล	๗. องค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นศาสตร์ที่บูรณาการทั้งด้านการบริหารจัดการ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล โดยใช้วิชาการและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ภาคธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในการจัดการองค์กรจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ
๘. ไทยมีโอกาสเป็นผู้นำในอาเซียน ด้านผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการส่งออกผลิตภัณฑ์ การตลาด กระบวนการผลิต การพัฒนา เทคโนโลยีการผลิต และการกำจัดของเสีย ตลอดจนจนการลดของเสียจากกระบวนการผลิต	๘. การเปิดตลาดอาเซียนอย่างเสรี ทำให้มีแนวโน้มการขยายตัวเข้าไปสู่ตลาดใหม่ได้ดี และเป็นที่ยอมรับและยอมรับทั่วไป
๙. โอกาสในการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีศักยภาพในการส่งเป็นสินค้าที่เป็นที่ต้องการของประเทศพัฒนาแล้วหลาย	๙. องค์กรภาคธุรกิจมีศักยภาพอย่างมากในการส่งออกสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยในปัจจุบันได้รับการรางวัลในการเป็นองค์กร

โอกาส	
ของภาครัฐ	ภาคเอกชน
ประเทศ ทำให้เกิดตลาดใหม่ที่ไม่ต้องแข่งขันกับประเทศอื่น นอกจากนี้เป็นการลดภาระของรัฐบาลในการจัดการกับของเสียหรือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	ต้นแบบด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก รวมถึงได้รับการรับรองมาตรฐานอาคารประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจากสภาอาคารเขียวสหรัฐอเมริกา
๑๐. การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๑๒ (United Nations Conference on Sustainable Development: UNCED) หรือ RIO+๒๐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ นานาประเทศได้ให้การรับรองกรอบโปรแกรม ๑๐ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (๑๐-Year Framework on Programmes of SCP: ๑๐YFP) โดยการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีประเด็นในด้านข้อมูลสำหรับผู้บริโภค วิธีการดำเนินชีวิต การศึกษา การจัดซื้อจัดจ้างอาคารและการก่อสร้าง และการท่องเที่ยว ที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้รับความสนใจในระดับโลก	๑๐. องค์กรภาคธุรกิจมีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมหลักการของการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนมาโดยตลอด ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของประเทศร่วมกับสหประชาชาติ เพื่อมุ่งสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตามกรอบโปรแกรม ๑๐ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

หมายเหตุ ๑. NA หมายถึง ไม่มีข้อมูล

บทที่ ๔

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ: กรณีศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน ในครั้งนี้สามารถสรุปได้ ดังนี้

๔.๑.๑ ความเป็นมาและผลการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

ภาครัฐ ทั้งหน่วยงานส่วนกลางและท้องถิ่น ถือเป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุดที่จะสามารถสร้างแรงขับเคลื่อนให้ภาคการผลิตมีการปรับฐานการผลิต มุ่งไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้เกิดการบริโภคที่ยั่งยืนได้ โดยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในประเทศต่างๆ มีขนาดประมาณ ๑๐-๓๐ % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในขณะที่การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยมีขนาดประมาณ ๑๕ % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ การที่ภาครัฐเป็นผู้นำในการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากจะเป็นการสร้างอุปสงค์ต่อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับภาคส่วนอื่นๆ รวมทั้งภาคประชาชนในด้านการสร้างความตระหนักถึงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมอบให้กรมควบคุมมลพิษนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐไปสู่การปฏิบัติในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งกรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินโครงการการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยนำร่องภายในหน่วยงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่หน่วยงานภาครัฐอื่น โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ดำเนินการศึกษา คัดเลือก และกำหนดเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๑๔ สินค้า และ ๓ บริการ

๒) ให้หน่วยงานใน ทส. เป็นหน่วยงานนำร่องในการจัดซื้อ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

๓) จัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) จัดทำฐานข้อมูล และระบบรายงานผลออนไลน์ (<http://www.pcd.go.th>)

๕) จัดทำแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ (ร่างแผนส่งเสริมระยะที่ ๑)

๖) ดำเนินการนำเสนอแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ และ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็น

มิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และได้มอบหมายให้กระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลาง รับข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ และ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ไปพิจารณาปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับระเบียบฯ ดังกล่าว

๓) ดำเนินการตามแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ และ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔

๔) จัดทำ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ (ร่างแผนส่งเสริมระยะที่ ๒) โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขณะนี้ (ร่าง) แผนการส่งเสริมฯ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนที่ ๑ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่ ๒ มีกรรมการที่ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

๔.๑.๒ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค โอกาส และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ

๔.๑.๒.๑ การดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐภาครัฐมีจุดแข็งในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑) เป็นผู้บริโภครายใหญ่ที่สุดของประเทศที่จะสามารถสร้างแรงขับเคลื่อนให้ภาคการผลิตมีการปรับฐานการผลิต มุ่งไปสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้เกิดการบริโภคที่ยั่งยืนได้

๒) มีนโยบายของรัฐ กฎหมาย ระเบียบ มาตรการ และแผนส่งเสริมฯ จำนวนมาก ที่เอื้อและสนับสนุนให้ภาครัฐดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) มีคณะกรรมการกำกับดูแลในระดับกรม โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) มีการจัดตั้งคณะทำงานของแต่ละสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง

๕) มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการของภาครัฐ โดยเริ่มจากหน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายไปยังหน่วยงานสังกัดกระทรวงอื่น ๆ

๖) เป็นจุดเริ่มต้นที่ชัดเจน และช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของ

หน่วยงานและประเทศในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

๗) เป็นหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานที่จะส่งเสริม/สนับสนุนให้ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ หรือภาคประชาชนดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม

๘) ช่วยลดปริมาณการทำลายด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบริโภคสินค้าและใช้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๙) มีการจัดทำคู่มือการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑๐) มีแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ระดับประเทศ

๑๑) มีการพัฒนาปรับปรุงระบบการให้ฉลากให้ได้มาตรฐาน เช่น เครื่องหมายฉลาก ระบบการขึ้นทะเบียน และออกใบรับรองการใช้เครื่องหมายฉลาก

๑๒) เป็นภาคส่วนที่เป็นผู้บริโภครายใหญ่ของประเทศ จึงเชื่อว่าจะสามารถขับเคลื่อนให้มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดผลอย่างรวดเร็ว

๔.๑.๒.๒ ภาครัฐมีจุดอ่อนในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑) ไม่มีกฎ ระเบียบ ที่รองรับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒) ไม่มีการออกเป็นข้อบังคับในการให้ปฏิบัติ เป็นการดำเนินการโดยสมัครใจ ทำให้การดำเนินงานไม่มีความต่อเนื่อง

๓) การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐไม่สามารถระบุคุณสมบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในขอบเขตขั้นตอน และสัญญาของการจัดซื้อจัดจ้าง เพราะจะเป็นการกีดกันสินค้าอื่น จึงไม่สามารถทำการซื้อหรือจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ตามความต้องการ

๔) ไม่มีกระบวนการในการติดตามและประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การประเมินความสำเร็จไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุม

๕) เป็นหน่วยงานที่ไม่ต้องคำนึงถึงผลกำไร และไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน จึงไม่ใส่ใจที่จะดำเนินการเพื่อลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน ที่เกิดจากการประหยัดการใช้สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน และน้ำ เป็นต้น

๘) ขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจำเป็นต้องทำอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกที่ต้องเสริมสร้างจิตสำนึกและปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนให้เปลี่ยนมาใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑๑) ไม่มีหน่วยงานที่ดำเนินการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม

๑๒) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แม้ภายในหน่วยงานภาครัฐเองยังอยู่ในวงจำกัด มีผู้รับทราบและเข้าใจในเรื่องนี้เฉพาะกลุ่ม

๑๓) เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ ขาดความเชื่อมั่นในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเกรงว่าจะขัดกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

๑๔) ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เข้าร่วมการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการจัดส่งผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุก ๖ เดือน

๔.๑.๒.๓ ภาครัฐมีอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑) กฎ ระเบียบว่าด้วยพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐไม่เอื้อต่อการดำเนินการเพื่อจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค และความปลอดภัยของผู้บริโภค

๒) บุคคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความเข้าใจและไม่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีกระบวนการฝึกอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจไม่เพียงพอ

๓) ขั้นตอนในการให้การตรวจสอบ ควบคุม และรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความยุ่งยาก

๔) ราคาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่สูงกว่าสินค้าทั่วไป อาจส่งผลต่อการคัดเลือกและตัดสินใจในการจัดซื้อจัดจ้าง และมีปัญหาต่อการจัดสรรงบประมาณ

๕) ผู้บริโภคไทยยังขาดกลุ่มผู้บริโภคที่มีความห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อม (Green Consumer) จึงยังไม่นิยมนำปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ทำให้ตลาดสีเขียวของไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

๖) มีจำนวนรุ่น ประเภท ชนิด และปริมาณของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุมกับความต้องการของตลาด และบางอย่างอาจมีเพียงยี่ห้อเดียว เป็นข้อจำกัดในการเลือกและตัดสินใจซื้อ

๗) ขาดการสร้างกลไกด้านราคาระหว่างสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับสินค้าทั่วไป ต้นทุนและราคาผลิตภัณฑ์ที่สูงจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันทางการตลาดลดลง

๘) อาจถูกมองว่าเป็นการดำเนินมาตรการกีดกันสินค้าที่ไม่ใช่ระบบภาษี

๙) ในช่วงต้นที่สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ตลาด อาจมีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกัน และหากผู้ผลิตไม่สามารถทำให้สินค้าเป็นที่นิยมได้ หรือไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้สินค้าไม่สามารถอยู่ในตลาดได้

๑๐) สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้รับความสนใจเท่าหลากหลายประเภทอื่น เช่น หลากหลายยี่ห้อไฟเบอร์ ๕ ที่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่ลดลง

๑๑) ข้อมูลการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (LCA) ของประเทศไทยไม่เพียงพอสำหรับใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ผลิตใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔.๑.๒.๔ ภาครัฐมีโอกาสดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑) รัฐบาลประกาศใช้ยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategy) สำหรับการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่มีนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม สร้างระบบภาษีสิ่งแวดล้อม การอุดหนุนเพื่อลดต้นทุนการผลิต การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวในภาครัฐ (Green Procurement) ดังนั้น ควรเร่งรัดผลักดันให้การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ออกเป็นกฎหมายที่ทุกหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการ รวมถึงการออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานทั้งระบบ

๒) นำพาให้ประเทศมีภาพลักษณ์ในการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศและองค์การสหประชาชาติ จึงมีโอกาที่จะได้รับการเชิญชวนให้เข้าร่วมดำเนินการโครงการนำร่องด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญๆ ในระดับภูมิภาคและระดับโลก

๓) เริ่มมีผู้บริโภคและผู้ให้บริการเฉพาะกลุ่มที่เห็นความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มที่สังคมให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

๔) สามารถส่งเสริมการค้าเงินธุรกิจการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทุกด้าน ตั้งแต่สินค้าและบริการ โดยในปัจจุบันมีการใช้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจากชาวต่างชาติมากขึ้น

๕) มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ รวมไปถึงการปรับปรุงให้สถานที่ทำงานมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การมองระบบสิ่งแวดล้อมของสำนักงานทั้งระบบ ตลอดทั้งอาคารสถานที่และพื้นที่โดยรอบ เพื่อปรับปรุงให้เกิดการประหยัดพลังงาน น้ำ บุคคลากร และทรัพยากรอื่นๆ และมีพื้นที่สีเขียว

๖) แนวโน้มในการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนับวันจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากโลกเข้าสู่ภาวะวิกฤตด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีการเกิดภัยพิบัติรุนแรง ประชาชนให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สังคมในยุคต่อไปจะมีการปรับกระบวนการตัดสินใจไปสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ เมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เชื่อว่าตลาดของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

๗) เชื่อว่าการดำเนินการเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นประเด็นความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียนที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้น ซึ่งภาครัฐของไทยมีโอกาสนำองค์ความรู้ที่ได้ ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในภูมิภาคอาเซียนและระดับสากล

๘) ไทยมีโอกาสเป็นผู้นำในอาเซียน ด้านผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการส่งออกผลิตภัณฑ์ การตลาด กระบวนการผลิต การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และการกำจัดของเสีย ตลอดจนการลดของเสียจากกระบวนการผลิต

๙) โอกาสในการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีศักยภาพในการส่งเป็นสินค้าที่เป็นที่ต้องการของประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ ทำให้เกิดตลาดใหม่ที่ไม่ต้องแข่งขันกับประเทศอื่น นอกจากนี้เป็นการลดภาระของรัฐบาลในการจัดการกับของเสียหรือการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

๑๐) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๑๒ (United Nations Conference on Sustainable Development: UNCSDD) หรือ RIO+๒๐ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ นานาประเทศได้ให้การรับรองกรอบโปรแกรม ๑๐ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (๑๐-Year Framework on Programmes of SCP: ๑๐YFP) โดยการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีประเด็นในด้านข้อมูลสำหรับผู้บริโภค วิธีการดำเนินชีวิต การศึกษา การจัดซื้อจัดจ้าง อาคารและการก่อสร้าง และการท่องเที่ยว ที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้รับความสนใจในระดับโลก

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ: กรณีศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน ในครั้งนี้สามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ และข้อเสนอแนะในการขยายผล ดังนี้

๔.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) ตามได้ประกาศไว้ในยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategy) เพื่อการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่มีนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม สร้างระบบภาษีสิ่งแวดล้อม การอุดหนุนเพื่อลดต้นทุนการผลิต การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวในภาครัฐ (Green Procurement) ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำเอานโยบายที่สำคัญดังกล่าวไปผลักดันไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นกฎหมายที่ทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่สังคมสีเขียวและสังคมแห่งการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

๒) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการประกาศให้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๕๖ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืนมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กำกับดูแลกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธานกรรมการ คนที่ ๑ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธานกรรมการ คนที่ ๒ มีคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงและหัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านกฎหมาย ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสำนักงานเลขานุการฯ ซึ่งจะช่องทางสำหรับรายงานผลการดำเนินงานและการกำหนดนโยบายเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๓) การที่จะขับเคลื่อนให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐทั่วประเทศเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องเร่งทำการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นอุปสรรคสำหรับการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและ

บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นอันดับแรก เนื่องจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐทั้งระบบ

๓) รัฐบาลควรมีการกำหนดนโยบายในประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความยั่งยืนของการบริหารจัดการเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(๑) นโยบายในการพัฒนาหน่วยงานกำกับดูแลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ที่มีกลไกในการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นศูนย์ข้อมูลกลางของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green products) ที่เอื้ออำนวยต่อการค้นหาของผู้บริโภค เพื่อให้การกำกับนโยบายด้านการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของโลกได้อย่างเป็นปัจจุบัน

(๒) นโยบายในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น มีเป้าหมายที่จะให้ประเทศไทยมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนกี่ % ของงบประมาณ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการในการผลิตสินค้าและจัดทำบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีการกำหนดเป้าหมายที่ระบุกำหนดเวลาและชนิดประเภทของสินค้าและบริการ สำหรับผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้เกี่ยวข้องได้ทราบกำหนดการจัดซื้อของภาครัฐ เพื่อประกาศให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้มีเวลาเตรียมตัวล่วงหน้า

(๓) นโยบายในการจัดทำแผนระยะยาวเพื่อพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการระบบของการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ระบบศูนย์ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศสินค้าสีเขียว ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นสากลและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีศักยภาพในการคิดค้นนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือเทคโนโลยีสะอาด สำหรับสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในการผลิตเชิงอุตสาหกรรมของประเทศเพื่อการส่งออก

๔.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ ดังนี้

๑) กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรเร่งดำเนินการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีต่อ (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ เพื่อให้กรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้แผนดังกล่าว สามารถดำเนินการตามแผนส่งเสริมฯ ได้ตามกรอบระยะเวลาและมีประสิทธิภาพ

๒) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินงานตาม (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ซึ่งประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ๒๐ เป้าประสงค์ ๕๕ แผนงาน โดยในนี้จะได้นำเสนอแผนในการดำเนินการที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ดังนี้

(๑) ควรมีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การสนับสนุนการพัฒนาความสามารถและคุณภาพห้องปฏิบัติการ ให้ห้องปฏิบัติการของภาครัฐและเอกชนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และ

สามารถตรวจประเมินสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ข้อกำหนดของฉลากสิ่งแวดล้อมในประเทศหรือต่างประเทศ และมีราคาที่เหมาะสมสำหรับผู้ผลิตและผู้ประกอบการ มีการแลกเปลี่ยน และถ่ายทอดเทคโนโลยีการตรวจสอบระหว่างศูนย์ทดสอบต่างๆ รวมทั้งมีการสนับสนุนการเป็นสมาชิกสมาคม หรือสร้างเครือข่ายห้องปฏิบัติการทั้งในและต่างประเทศ โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๒) ควรมีการพัฒนาแนวทาง สำหรับภาครัฐในด้านกลไกทางการเงินสีเขียว หรือ Green Finance และกำหนดเป็นมาตรการภาษีสนับสนุนการลงทุน เพื่อลดต้นทุนการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้สามารถแข่งขันกับสินค้าทั่วไปได้ ซึ่งจะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะกระทรวงการคลัง

(๓) ควรมีการสร้างมาตรการหรือสิ่งจูงใจให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การมอบรางวัลให้กับหน่วยงานที่มีผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมดีเด่น

(๔) ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในระเบียบพัสดุภาครัฐให้หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยให้สิทธิทางด้านราคา

(๕) ควรมีการแก้ไขกฎ ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง และกำหนดให้ภาครัฐใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยหากมีการแข่งขันด้านราคา ควรให้สิทธิแก่ภาคเอกชนที่มีการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมได้เข้าแข่งขันก่อนและใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาคัดเลือก

(๖) การสร้างความร่วมมือกับห้างสรรพสินค้าชั้นนำ และห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ ในการลงนามความร่วมมือให้มีการจัดณรงค์ให้ประชาชนเลือกซื้อเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๗) การให้การรับรองสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรมีความชัดเจนเกี่ยวกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การรับรอง ทั้งในส่วนของ “ฉลากเขียว” โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และ “ตะกร้าเขียว” โดยกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาระบบการรับรองให้มีความน่าเชื่อถือและตรวจสอบได้

๓) รัฐควรสร้างกลไกในการบังคับใช้มาตรการ Polluters Pay Principle อย่างเข้มงวดและจริงจัง เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคส่วนของการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ และเพื่อประหยัดงบประมาณของชาติในการนำไปใช้เพื่อชดเชยให้กับการกำจัดมลพิษที่เกิดขึ้นจากขบวนการของการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งโดยทั่วไปธุรกิจดังกล่าวจะสามารถขายสินค้าในราคาที่ถูกลงได้ เนื่องจากไม่ต้องเสียเงินในการกำจัดมลพิษที่เกิดขึ้นในขบวนการผลิต ซึ่งเท่ากับว่าภาครัฐในปัจจุบันมีการจ่ายค่าชดเชยให้กับธุรกิจที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพราะต้องไปทำการบำบัดความเสียหายที่เกิดขึ้น

๔) รัฐวิสาหกิจต่างๆ ควรจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยกระตุ้นตลาดสีเขียวให้เกิดขึ้นในประเทศไทย และเพื่อให้ภาคการผลิตของประเทศไทยปรับตัวเพื่อรองรับการค้าระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มความต้องการสินค้าและบริการสีเขียวเพิ่มมากขึ้น

๕) ส่งเสริมให้มีการขยายขอบเขตการดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไปสู่ประเภทของสินค้า ผลิตภัณฑ์ และการบริการ สำหรับการก่อสร้างสถานที่ทำงานหรืออาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการขนส่งสีเขียว โดยการปรับปรุงอาคารสถานที่ทำงาน การปรับเปลี่ยนวัสดุเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือเครื่องปรับอากาศ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรไฟฟ้า น้ำ และพลังงานอย่างคุ้มค่าและประหยัด รวมถึงการปลูกต้นไม้และปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานให้มีพื้นที่สีเขียวซึ่งใช้เป็นแหล่งดูดซับก๊าซเรือนกระจก

๖) สิ่งที่ภาครัฐจะต้องดำเนินการ หากต้องการขยายการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไปสู่ภาครัฐกิจและประชาชนโดยทั่วไป คือ

(๑) ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้ทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้นและทั่วถึง เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับฉลากหรือสัญลักษณ์สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(๒) ให้การสนับสนุนผู้ประกอบการพัฒนาธุรกิจหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดขบวนการผลิต เพื่อให้สินค้าสามารถแข่งขันได้ในตลาด เพื่อช่วยให้ราคาของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเหมาะสมกับค่าครองชีพของประชาชนทุกระดับ

(๓) จัดอบรมและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ

(๔) ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกระดับ ตั้งแต่โรงเรียน ชุมชน คริวเรือน

๔.๒.๓ ข้อเสนอแนะในการขยายผล ดังนี้

๑) ในปัจจุบันหลายประเทศมีการดำเนินงานไปไกลกว่าการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยได้ขยายขอบเขตไปเป็น “การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ยั่งยืน” (Sustainable public procurement: SPP) ซึ่งได้นำปัจจัยทางสังคมเข้ามาพิจารณาด้วย เช่น การค้าที่เป็นธรรม สิทธิมนุษยชน และเงื่อนไขทางแรงงาน เป็นต้น รัฐบาลไทยควรมีการกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการผนวกประเด็นดังกล่าวเข้ากับการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และนอกจากประเภทของสินค้าที่เป็นวัสดุเครื่องใช้สำนักงานและบริการต่างๆ แล้ว รัฐบาลอาจมีนโยบายในการขยายขอบเขตประเภทของสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมไปถึงการใช้วัสดุสำหรับการก่อสร้าง การขนส่ง และการจัดสวน ที่ช่วยประหยัดพลังงาน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

๒) ควรมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในการสร้างกลไกและแนวทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้มีการนำมาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ เช่น ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านภาษี มาใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้าและให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในราคาที่สามารถแข่งขันในตลาดได้

๓) ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างระบบติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณของภาครัฐ เพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยจัดให้มีการรายงานอยู่ในระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ GFMS (Government Fiscal Management Information System) ทั้งนี้เนื่องจาก GFMS มีการออกแบบและจัดสร้างระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐของประเทศไทยอย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งในด้านรายรับรายจ่าย

เงินคงคลัง บัญชีการเงินตามเกณฑ์คงค้าง บัญชีทรัพย์สินถาวร บัญชีต้นทุน บัญชีบริหาร รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำ การอนุมัติ การเบิกจ่าย การปรับปรุง และการติดตามการใช้งบประมาณ ที่เน้นการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแบบ Output–Outcome โดยเป็นฐานข้อมูลกลางด้านการเงินการคลังภาครัฐแบบ Matrix และ Online Real Time ตามโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม และพื้นที่จังหวัด จึงจะทำให้การติดตามและประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและง่ายต่อการนำมาใช้เพื่อกำหนดนโยบายภาครัฐต่อไป

๔) ควรเร่งส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) การใช้เทคโนโลยีที่สะอาดเพื่อลดมลพิษในกระบวนการผลิต และมีการสร้างเครือข่ายนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญให้ครอบคลุมกลุ่มสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕) ควรมีการพัฒนาฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์และบริการ (Life Cycle Assessment: LCA) สำหรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานรองรับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดวัฏจักรชีวิตของสินค้า

๖) ควรมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินการตาม (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ฉบับใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เนื่องจากแผนการส่งเสริมฯ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ มีเป้าประสงค์ แผนงาน และหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนร่วมดำเนินการเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ควรมีการติดตามความคืบหน้าและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนดังกล่าวทุกๆ ปี เพื่อค้นหาความสำเร็จและข้อบกพร่องของการดำเนินงาน จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๗) นานาประเทศได้ให้การรับรองกรอบโปรแกรม ๑๐ ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (๑๐-Year Framework on Programmes of SCP: ๑๐YFP) ซึ่งประเด็นในด้านการเติบโตอย่างยั่งยืนที่รวมถึงข้อมูลสำหรับผู้บริโภค วิธีการดำเนินชีวิต การศึกษา การจัดซื้อจัดจ้าง อาคารและการก่อสร้าง และการท่องเที่ยว ที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้รับความสนใจในระดับโลก จึงเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะได้เข้าร่วมดำเนินการตามกรอบโปรแกรม ๑๐ ปี เพื่อพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ให้การดำเนินงานเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศก้าวไปพร้อมกับนานาประเทศ มีความเป็นมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ
ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔. ๒๕๕๑. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม ๒๕๕๖.
แหล่งข้อมูล http://ptech.pcd.go.th/gp/main/news_press.php.
- กรมควบคุมมลพิษ. (ร่าง) แผนการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อมของภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔. ๒๕๕๖. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม
๒๕๕๖. แหล่งข้อมูล http://ptech.pcd.go.th/gp/main/news_press.php.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม. ๒๕๕๖. [ออนไลน์].
สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม ๒๕๕๖. แหล่งข้อมูล [http://164.115.5.170/thaiecomarket/
shop.php](http://164.115.5.170/thaiecomarket/shop.php).
- ณัฐกร แก้วสง่า และ จิรภา ตันนาง. ศึกษาการดำเนินงานด้านการตลาดของธนาคาร ออมสิน (สาขา
ทิพย์เนตร) อาเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ภาคนิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต
สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๕.
- ธราธร รัตนนฤมิตร. ๗ ประเทศที่มีการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสีเขียวดีที่สุดในยุโรป. ๒๕๕๖.
[ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม ๒๕๕๖. แหล่งข้อมูล [http://prachatai.com/journal
/2013/02/45452](http://prachatai.com/journal/2013/02/45452).
- ฝ่ายวิจัยนโยบาย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และกรมควบคุมมลพิษ.
โครงการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายและประเมินผลการขับเคลื่อนนโยบายการจัดซื้อสีเขียวของ
ภาครัฐเพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย,
๒๕๕๕.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขามนุษยนิเวศ. เอกสารการสอนชุดวิชา การคุ้มครองและ
พฤติกรรมผู้บริโภคด้านอาหารและโภชนาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, ๒๕๕๕.
- สฤณี อาชวานันทกุล. แนวคิดและความเคลื่อนไหวเรื่องเศรษฐกิจสีเขียว. ๒๕๕๖. [ออนไลน์]. สืบค้น
เมื่อ กรกฎาคม ๒๕๕๖. แหล่งข้อมูล [http://fringer.org/wp-content/writings/rio+20-
Sarinee.pdf](http://fringer.org/wp-content/writings/rio+20-Sarinee.pdf).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country
Strategy) การบูรณาการเพื่อเป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗. ๒๕๕๖.
[ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม ๒๕๕๖. แหล่งข้อมูล [http://www.pld.rmutt.ac.th
/?wpfb_dl=184](http://www.pld.rmutt.ac.th/?wpfb_dl=184).

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ. “การเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและสมดุล.” เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการภายใต้หัวข้อผู้นำเศรษฐกิจ: ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจไทย. งานเฉลิมฉลอง ๘๐ ปี และการสัมมนาหอการค้าทั่วประเทศ ครั้งที่ ๓๐. ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕. ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี.

ภาคผนวก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม
เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการ
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

คำชี้แจง:

แบบสอบถามนี้จัดทำโดย นางรุ่งนภา พัฒนวิบูลย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ประจำปี ๒๕๕๖

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด ๓ หน้า โปรดเติมข้อมูลลงในช่องว่าง ผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ
นางรุ่งนภา พัฒนวิบูลย์

วันที่

๑. ชื่อ นามสกุล
๒. ตำแหน่ง
- หน่วยงาน
-
- อีเมล.....
๓. ท่านเคยได้รับทราบว่ามีกรดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ หรือไม่ อย่างไร
-
๔. ท่านหรือหน่วยงานของท่านมีความเกี่ยวข้องหรือสนใจที่จะกรดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือไม่ เพราะอะไร
-
-
๕. ภาครัฐควรทำอย่างไรบ้าง หากต้องการขยายกรดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไปสู่ภาคธุรกิจและประชาชนโดยทั่วไป
-
-
๖. ท่านมีความเห็นว่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ จะช่วยส่งเสริมกรดำเนินนโยบายของรัฐในเรื่องเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ด้านกรผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน ได้อย่างไร
-
-
๗. ท่านคิดว่าการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ มีจุดแข็งอะไรบ้าง
-
-
๘. ท่านคิดว่าจุดอ่อนของกรดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ คืออะไร
-
-
๙. ท่านคิดว่าประเทศไทยจะได้รับโอกาสอะไรบ้าง ในการดำเนินงานเพื่อจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
-
-

๑๐. ท่านคิดว่าประเทศไทยจะมีความเสี่ยงเกี่ยวกับการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือไม่ อย่างไร
-
-
๑๑. ท่านคิดว่าประเทศไทยหรือหน่วยงานของท่านมี นโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ใดบ้าง ที่เอื้อต่อการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
-
-
๑๒. ท่านคิดว่ามี นโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ใดบ้าง ที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของไทย และควรปรับปรุง
-
-
๑๓. ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ
-
-
๑๔. โปรดให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ
-
-
๑๕. ข้อคิดเห็นอื่นๆ
-
-

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน	วันที่
๑.	ดร. วิจารย์ สิมาฉายา	รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๔ ก.ค. ๕๖
๒.	คุณชนิษฐา นิลแก้ว	เจ้าหน้าที่พัสดุ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)	๑๐ ก.ค. ๕๖
๓.	คุณอภิพร	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ	๑๑ ก.ค. ๕๖
๔.	คุณฉลอง ดิษสี	ข้าราชการบำนาญ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๕ ก.ค. ๕๖
๕.	คุณพงษ์ศักดิ์ เอื้อสุวรรณ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๕ ก.ค. ๕๖
๖.	คุณมงคล หลักเมือง	นักธรณีวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ	๑๕ ก.ค. ๕๖
๗.	คุณดวงใจ ศรีธวัชชัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กรมทรัพยากรน้ำ	๑๕ ก.ค. ๕๖
๘.	คุณปิยะพันธุ์ ศรีบุญประภาพ	นักวิทยาศาสตร์ กรมทรัพยากรน้ำ	๑๕ ก.ค. ๕๖
๙.	คุณรัฐ เรืองโชติวิทย์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	๑๕ ก.ค. ๕๖
๑๐.	คุณวีณา เชี่ยวโรกุล	นักวิชาการการเงินและบัญชี สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต	๑๙ ก.ค. ๕๖
๑๑.	คุณพรทิพย์ พ่วงรอด	เจ้าพนักงานพัสดุ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	๑๙ ก.ค. ๕๖
๑๒.	คุณอัจฉรา ภูประเสริฐ	วิศวกร กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	๑๙ ก.ค. ๕๖
๑๓.	คุณวันทนี ละเอียด	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	๒๕ ก.ค. ๕๖
๑๔.	คุณวรวรรณ นาคบรรพต	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	๒๙ ก.ค. ๕๖
๑๕.	ดร. ศรีสุตา จารยะพันธุ์	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านอนุสัญญาและพันธกรณี/ความร่วมมือต่างประเทศ สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑ ส.ค. ๕๖

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ-นามสกุล** นางรุ่งนภา พัฒนวิบูลย์ (Mrs. Rungnapar Pattanavibool)
- การศึกษา**
- พ.ศ. ๒๕๒๘ วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 พ.ศ. ๒๕๓๓ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ชีววิทยาป่าไม้) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 พ.ศ. ๒๕๓๙ Ph.D. (Biology) มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย ประเทศแคนาดา
- การรับราชการ**
- พ.ศ. ๒๕๒๙-๔๗ นักวิชาการป่าไม้ ๓-๗ว กรมป่าไม้
 พ.ศ. ๒๕๔๗ นักวิชาการป่าไม้ ๘ว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
 พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้อำนวยการส่วนวิเทศสัมพันธ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
 พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้จัดการโครงการ Greater Mekong Subregion Biodiversity Conservation Corridor Initiative: GMS BCI (ประเทศไทย) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
 พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้อำนวยการส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
 พ.ศ. ๒๕๕๕- ปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สถานที่ทำงาน**
 สำนักความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
 อาคารกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ชั้น ๙
 เลขที่ ๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
 โทร.: ๐๒ ๒๖๕ ๖๒๖๓ แฟกซ์: ๐๒ ๒๗๘ ๘๖๒๑ มือถือ: ๐๘๔ ๓๘๘ ๓๐๑๓
 อีเมล: rungnapar2004@yahoo.com, rungnapar.p@mnre.mail.go.th
- สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ**
- วนวัฒนวิทยา และเทคโนโลยีชีวภาพด้านการปรับปรุงพันธุ์ไม้ป่า/พันธุ์ศาสตร์
 - ด้านอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมทางพืช และความหลากหลายทางชีวภาพ
 - งานวิจัยเกี่ยวกับไม้ไผ่และหวาย
 - การประสานความร่วมมือและจัดทำโครงการระหว่างประเทศในประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบความร่วมมือพหุภาคี
 - ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
 - การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนและการจัดการผืนป่าเชิงภูมินิเวศ